Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1181 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — (Ն. Տ.) 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 — 6 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (Ծ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՁԵՌԱԳԻՐ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

در عليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده ارهولك
غزته سى اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ծ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ... մտից արժէք	160
» » Վեցամսեայ »	80
» » Եռամսեայ »	40
Գաւառաց » Եւ օտարաց Թղթատարով տարեկան »	240
Գաւառաց համար եւ օտարաց Թղթատարով վեցամսեայ »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ. Վերջ Վիլսոնեան խնդրոյն. Հեռագիրը ծանոյց թէ Ոճրաստանիչ Ատեանն անպարտ արձակած է զՊ. Վիլսոն. Անոր հետ անպարտ արձակեցաւ նաեւ Պ. Կորոն, ծպտեալ ոստիկանութեան պաշտօնեայն. Վճռագիրը կ'ըսէ թէ ժամանակին ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Կրանեոն ջնջած է երկու նամակներ, զորս Պ. Վիլսոն ուղղած էր առ Տիկին Լիմուզէն, որոյ նամակածրարին մէջ էին. Պ. Վիլսոն ալ, իւր ժխտմանց հակառակ, գրած է երկու նոր նամակներ՝ ջնջուած նամակներուն տեղ դրուելու համար, թէեւ ապացուցուած չէ որ Պ. Վիլսոն ձեռք անցուցած է իւր այդ երկու նամակներ՝ անոնց ոստիկանութեան կողմէ գրաւուելէն յետոյ, կամ թէ ինք եղած է թելադիր անոնց ջնջման. Պարագայք կը ցուցնեն թէ այդ երկու նամակներ ջնջուած էին առանց Պ. Վիլսոնի գիտութեան. Արդ, կը յարէ վճռագիրը թէ ջնջուած նամակներու տեղ նոր նամակներ չինել օրինական իմաստով նենգութիւն չէ, քանի որ ստորագրութիւնք նոյն էին, և պարունակութիւնք՝ համանման. Վճռագիրը, նշանակելէ յետոյ թէ օրինապէս յոյժ տարբեր բաներ են այս տեսակ նամակներու բարձումն, և հանրային պաշտօնագրերու բարձումն, որոյ պատիժն է չըլթայակապ աշխատութիւն, կը յայտարարէ թէ յայտ պարագայի Պ. Կրանեոն չէր աւանդապահ հանրային պաշտօնագրերու. Նաեւ, Պ. Կրանեոն դիտում չունէր վնասել Տիկին Լիմուզէնի, և վնասած չէ նմա. Պ. Կրանեոն արդարեւ անտես ըրած է դատական թղթոց գրաւման և փոխանցման օրինական ձեւակերպութիւնները. զի քմահաճօրէն գործածած է յիշեալ երկու նամակներն, և չինծու նոր նամակներ դնելով՝ անոնց ջնջումն սքօղել փորձած է. Պ. Վիլսոն ալ գործակցած է նամակաց այս փոփոխման. Վճռագիրը կը պարսաւէ այս արարք, բայց պատժական օրինագրքին սահմանած ո՛ և է պատժոյն ենթարկելի չի համարիր զանոնք.

Այս վճռագրով, ինչպէս գրած էինք արդէն, Պ. Վիլսոն օրինապէս անպարտ է, բայց բարոյապէս՝ անշուշտ դատապարտուած.

Պ. Ժիւլ Կրեվիի տեսը Վիլսոնեան խնդրոյն վրայ. —Պ. տը Պլովից հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Վիլսոնեան խնդրոյն վերջնալուն առթիւ.

«Դժուար է հաւնիլ թէ ֆրանսացի խմբագիրք ինչպէս կը բողոքեն Ամբաստանիչ Ատենի վճռոյն դէմ, որ մեծ պատիւ կը բերէ ֆրանսական դատաւորութեան. Այդ խմբագիրք արդեօք կ'ուզէի՞ն որ Հանրապետութեան նախորդ Նախագահն Ոճրադատ Ատեանին առջեւ հանուէր՝ երկու նամակներ փոփոխած լինելու նենգութեամբ. Բայց այդ պիտի լինէր հետեւանքն, եթէ գործն ի ծայրայեղութիւն տարուէր. զի հիմակ որ ամեն բան վերջացած է, վնաս չունի պատմել բուն եղելութիւնն, որ հետեւեալն է.

«Երբ Տիկին Լիմուզէնի թուղթերը բռնուեցան, ոստիկանութեան նախարար Պ. Կրանեոն գտաւ Պ. Վիլսոնի գրած երկու նամակներն, որովք Պ. Վիլսոն կ'իմացնէր առ Տիկին Լիմուզէն թէ «Հանրապետութեան Նախագահն եւ ես կը ջանանք ստորիճանի բարձրացում ձեռք բերել Թիպոտէն զօրավարին համար, (որուն հետ սերտ բարեկամութիւն ունէր Տիկին Լիմուզէն,) և թէպէտ ցայն վայր եղած ջանքերն ի դերեւ ելած են, իրենք (Պ. Կրեվի և Պ. Վիլսոն) չեն վհատած».

«Պ. Վիլսոնի այս գրութեամբ Պ. Կրեվի անտարակոյս շատ ստորին դիրքի մը մէջ կ'ինար. Ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Կրանեոն, նախանձախնդիր Հանրապետութեան Նախագահին պատուոյն, երկու նամակները տարաւ ցուցուց Պ. Կրեվիի. Խիստ օրինապահութեամբ պարսաւելի էր իւր այս գործ. բայց Ֆրանսայի մէջ չէ եղած կառավարութիւն մը որոյ ներքեւ այդ տեսակ բաներ պատահած չլինէին. եթէ ո՛ և է կայսր կամ Թագաւոր ունենար փեսայ մը որ այսպէս թըղթակցէր բախտախնդիրներու հետ, պաշտօնատար որոյ ձեռքն անցնէին այդ օրինակ թուղթեր՝ նոյն բանը պիտի ըներ անշուշտ. Պ. Կրեվի կարդաց նամակները, շատ ցաւ զգաց, և հրարանին մէջ նետելով այրեց զանոնք.

«Մի քանի օր յետոյ Պ. Կրանեոն Նախագահական պալատը գնաց, և ծանոյց թէ Տիկին Լիմուզէն կրակի տրուած իւր այդ երկու նամակներ գոյ գիտէ, և կը պահանջէ անոնց ներկայացումն, անպէս որ ինք (Պ. Կրանեոն) ծանր պատասխանատուութեան ներքեւ պիտի ինայ, եթէ չվերադարձնէ զանոնք. Պ. Կրեվի որ աճապարանօք կրակի տուած էր զանոնք, անխորհրդաբար ըսաւ Պ. Վիլսոնի որ վերստին գրէ, ըստ յիշողութեան Տիկին Լիմուզէնի. Պ. Վիլսոն ալ նորէն գրեց երկու նամակներն.

«Արդ, եթէ նամակները նոր թղթի վրայ գրուած չլինէին, որոյ թղթանիշը ցոյց կուտար թէ նամակաց թուականը թղթին թուականէն առաջ են, ո՛չ ոք պիտի կրնար բան մ'ըսել. Պ. Վիլսոնէ առ Տիկին Լիմուզէն ղրկուած երկու նամակներ կը խնդրուէին, և ահա՛ կը ներկայացուէին այդ նամակներ. Եթէ Պ. Կրեվի պատասխանէր թէ նամակները ջնջուած են և թէ ինք բան չի կրնար ընել այլ եւս, գործն հետեւանք չէր ունենար. Բայց նամակները վերստին գրուեցան նոր թղթի վրայ, ուստի ծագեցաւ յուզում մը որ եղաւ ուղղակի պատճառ Պ. Կրեվիի անկման. Ինչո՞ւ համար.—Զի անհանդարտ գործիչք ոմանք ի սկզբանէ կ'աշխատէին Պ. Կրեվիի անկման, եւ հասկցան թէ հասարակութեան թուլամորթութիւնն իրենց պիտի օգնէ ի կատար հանելու իրենց խորհուրդն. Ինչո՞ւ Պ. Կրեվիի անկումը կ'ուզուէր. ո՞վ գիտէ. Թերեւս պարզապէս խնդիր և յուզում յարուցանելու համար, կամ գայթակղութեամբք սնանող լրագրաց վաճառումն աճեցնելու համար.

«Նամակներու ջնջման մասին, հաստատուած է թէ Պ. Կրանեոն վաղեմի և բնական սովորութեանց համեմատ գործած է, և Պ. Կրեվի ինք էր որ նամակները ջնջելով՝ յետոյ խնդրեց իւր փեսէն որ վերստին գրէ զանոնք. Պ. Կրեվի ուրեմն ամբաստանելոց կարգը պէտք էր դասուէր, և աշխարհ հանդիսատես պիտի լինէր նուաստացուցիչ տեսարանի մը, երբ Հանրապետութեան Նախագահութենէ նոր իջած ծեր մարդ մը Ոճրադատ Ատենի դատավարութեան պիտի ենթարկուէր. Այսու արտառոց փոխարինութիւն մը պիտի լինէր Լուի ԺԶ Թագաւորին դատաստանին համար, որ եթէ մեծ Յեղափոխութեան օրով դատի ենթարկեցաւ (եւ գլխատեցաւ), Տիկին Լիմուզէնի պէս կնոջ մը նամակներ ուղղելուն և յետոյ ջնջելուն համար չէր գոնէ. Այդպիսի նուաստութենէ մը Ֆրանսան փրկելու համար ֆրանսական դատաւորութիւնը լրագրութեան չէ թէ պարսաւանքներուն այլ գովեստներուն արժանի է անշուշտ».

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔ. Բուլղարական խնդիրն Ռումանիոյ Երեսփ. ժողովոյն մէջ. —Ռումանիոյ Երեսփ. ժողովոյն դեկտ. 13ի նստին մէջ, երկու Երեսփոխանք հարցում մ'ուղղեցին արտաքին գործոց Նախարար Պ. Ֆերէքիտի, ի մասին ռումեն կառավարութեան ընթացքին պուլկարական խնդրոյն մէջ. Նախարարը պատասխանեց թէ, ի մասին պուլկարական խնդրոյ, Ռումանիա պարտաւոր չէ միայնակ գործադրել Պերլինի Դաշնագրին առանց Տէրութեանց օգնութեան. Այս խնդրոյ մէջ ռումեն կառավարութիւնը չի կրնար չըզել ցարդ հետեւած յոյժ զգուշաւոր ընթացքէն. Նախարարն յարեց սակայն թէ Բիսմարքի անկման տարեդարձին օրն ո՛չ ոք կրնայ երկբայիլ թէ Ռումանիա ջերմ համակրանք կը տածէ պուլկար ժողովրդեան վրայ. Գալով ան լրագրական զրոյցներու թէ Ռումանիա յարձակողական ու պաշտպանողական դաշնակցութիւն մը կնքեր է կեդր. Եւրոպիոյ Տէրութեանց հետ, Պ. Ֆերէքիտ յայտարարեց թէ անհիմն ենթադրութիւն մ'է այդ. Ռումանիա պաշտպանողական կամ յարձակողական ո՛ և է ենիդակցութիւն չէ կնքած ո՛ և է Տէրութեան հետ, և ամեն պարագայից մէջ պարտաւոր է պահել փոքր Պետութեան մը վայելուչ ընթացքը. Ռումանիա չի կրնար ո՛ և է մասնաւոր Տէրութեան մը կողմը բռնել եթէ չվտանգուին շահքն ռումանական սահմանաց մօտ. զի մեկ Տէրութեան նկատմամբ յատուկ համակրանք ցուցնելով Ռումանիա կ'ենթարկի միւս Տէրութեան թշնամութեան. Նախարարին այս զգուշաւոր յայտարարութիւնք ծափահարութեամբք ընդունուեցան.

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Ցուցական Բիւլոֆ Պէյմարէան յայտարարութեանց վրայ. —Բեռլինի կը հեռագրեն Թայմզին թղթակիցը.

«Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնն ուշի ուշով քննեց կեդր. պաշտօնագրերն ի մասին ռուսո-գերմանական յարաբերութեանց՝ պուլկարական խնդրոյն վրայ. Հաստատ աղբիւրէ ստացած տեղեկութեանցս համեմատ, կարող եմ այժմ ըսել թէ գործուած նենգութիւնն ո՛չ այնչափ քաղաքական որչափ չահադիտական հանգամանք մ'ունի. Կան երեք կամ չորս նամակներ, որոց մեն իբր թէ (Վիեննայի գերմանական դեսպան) Ռէօյս Իշխանի ստորագրութիւնը կրող նամակն է. Այս վերջին գրութիւն անշուշտ չինծու է. զի Ռէօյս Իշխան խոստակցութեան մէջ ե՛ն՞չ որ ալ ըսած լինի Ֆերտինանտ Իշխանին գերման կառավարութեան կողմէ ճանաչման հաւանականութեան վրայ, ինչպէս Ռումանիոյ Հոհէնցոլլերնեան Կարոլ Իշխանն ի վերջոյ ճանչուեցաւ Տէրութեանց կողմէ, կարելի չէ որ Ռէօյս Իշխան այդպիսի խորհրդածութիւններ իւր ստորագրութեան ներքեւ ի գիր առած լինի, մինչ իւր կառավարութեան հռչակեալ քաղաքականութիւնն էր օգնել Ռուսիոյ ընդդէմ Բուլղարկեան բախտախնդրին.

«Աստ ի Բեռլին ընդհանուր կարծիքն է թէ դիւանագիտական թղթոց այս նենգութեան գործն ո՛չ այլ ինչ է բայց եթէ առեւտրական խարդախութիւն մը, քանի մը անհատներու շահերն յառաջ վարելու մտօք գործուած. Հնարքն անպէս մտածուած էր որ այդ խարդախութիւն Ֆերտինանտ Իշխանի կառավարութեան շահերուն ալ նպաստաւոր էր. Կասկածներ կան Պուլկարիոյ ծառայութեան մէջ գտնուող օտարազգւոյ մը վրայ, որ յոյժ մտերիմ է Ֆերտինանտ Իշխանին հետ.

«Ռուսք բնաւ չեն հաւատար թէ Օրլէանեանք Ռուսիան Գերմանիոյ հետ գժտեցնելու համար դաւ մը նիւթած լինին, և կը մերժեն Փարիզի կոմսին կամ իւր գործաւորաց ո՛ և է անդամին այս խարդախութեան մէջ մաս ունենալուն գաղափարն անգամ. Քանի մը դեսպաններ և պաշտօնատարներ կասկածի ներքեւ են իբրեւ մեղսակից. Բայց ռուս կառավարութեան ենթադրութիւնն այս է թէ գործուած խարդախութիւնը չահադիտական մեքենայութիւն մ'է՝ պուլկար կառավարութեան դիրքն ամրապնդուած ցոյց տալով անոր հետ գործ յառաջ տանելու նպատակաւ.»

ՖՐԱՆԿՕ-ԻՏԱԼԵԱՆ ԴԱՇՆՈՒԹԻՒՆ. Ֆրանսական Նախարարութիւնն և մաքսային յանձնաժողովը դեկտ. 14ին օրինագիծ մը որոշեցին, որով Նախարարութիւնն արտօնեալ է «վրէժխնդրական մաքսեր» դնել Իտալիայէն ի Ֆրանսա մուծեալ վաճառաց վրայ, եթէ ֆրանկօ-իտալեան առեւտրական դաշնագրոյն երկարումը չյաջողի. Իտալեան վաճառաց դէմ Ֆրանսայի մաքսային ընդհանուր սակագինը պիտի կրկնապատկի, և կրկնապատկէն աւելի պիտի լինի, եթէ համանման ֆրանսական վաճառաց վրայ Իտալիոյ մաքսերն աւելի ծանր լինին. Ֆրանսայի ընդհանուր սակագնոյն մէջ մաքսէ ազատ նկատուած վաճառներէն ալ իրենց արժէքին կիսուն չափ մաքս պիտի առնուի Իտալիոյ մասին. Այսպէս, Նոր Տարւոյն մէջ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ պիտի ծագի այն «մաքսային պատերազմ», յորմէ զգուշանալու փափագ կը յայտնէր Պ. Քրիսփի իւր Թուրինի բանախօսութեամբ.

ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ. Նոր Նախարարապետ, Պ. Դիռառ, 1827ին ծնաւ ի Ճէնէվրա ֆրանսացի ծնողքէ. Գոհարեղէնոց մեծ գործ մը բացաւ Փարիզի մէջ. Ջերմ Հանրապետական էր Երկրորդ Կայսրութեան օրով. Երեսփոխան ընտրուեցաւ 1871ին, և Երեսփ. Ժողովոյն մէջ մնաց մինչեւ որ ցկեանս Ծերակոյտի անդամ ընտրեցաւ. 1879ին երկրագործական և առեւտրական Նախարար եղաւ, և յետոյ ելմտական Նախարար, ինչպէս այժմ ալ Նախարարապետութեան հետ կ'ըստանձնէ ելմտական նախարարութիւնը. —Ներքին գործոց նախարար Պ. Սաւրէն 1840ին ծնաւ, փաստաբան եղաւ, և 1885ին Պ. Պրիսոնի Նախարարութեան մէջ ստանձնեց թղթատարութեան և հեռագրաց Նախարարութիւնն, և յաջորդ տարին Պ. տը Ֆրէսինէի Նախարարութեան մէջ ներքին գործոց նախարար եղաւ. —Պատերազմական նախարար Լոժրրօ զօրավար 62 տարեկան է. Հարիւրապետ էր 1849ին երբ ֆրանսական բանակ մը ղրկուեցաւ Հռոմ. գտնուեցաւ Սեւաստոփոլի պատերազմին մէջ յորում ծանրապէս վիրաւորուեցաւ. ծառայեց ի Ճէզայիր 1864էն մինչեւ 1870, և վիրաւորուեցաւ Ծուէնէն ի Շանզոռ. բայց մասնակցեցաւ Բուլվէրէի ճակատամարտին, 24 ժամ ձիուն վրայ կենալով, թէեւ չարաչար կը նեղուէր վէրքէն. Իւր քաջութեան համար գնդապետ եղաւ, և Պուրպաքի զօրաբանին հրամանոց ներքեւ կիսաբաժնի մը հրամայեց. Բայց ֆրանկօ-գերմանական պատերազմի վերջն իջաւ նորէն գնդապետութեան. 1875ին վերստին կիսաբաժնի զօրավար եղաւ. 1881ին նշանաւոր հանդիսացաւ ի Թունուզ. զօրաբանի եղաւ, և Թորժոլ զօրաբանին տեղ ստանձնեց Թունուզի բանակին հրամատարութիւնը. —Կրթական Նախարար Պ. Ֆէյ Ծերակոյտի անդամ է, և փաստաբան. 59 տարեկան է. —Հանրային շինութեանց Նախարար Պ. Լուաէ եւ, ծնեալ 1838ին, փաստաբան մ'է. —Երկրագործական Նախարար Պ. Վիէդ, ծնեալ 1843ին, խմբագիր էր երբեմն, 1876ին Երեսփոխան եղաւ. Տուլոնի Ազատ—Որմնադիրներուն գլխաւորն է. —Ծովային և գաղթականութեանց Նախարար Պ. տը Մահի ծնած է Լա Ռէիւնիոն կղզւոյն մէջ, 1830ին, և երբեմն բժիշկ էր. Ջերմ պաշտպան է ըՄատակասքար վերջնապէս Ֆրանսայի կցելու գաղափարին, զոր Ֆրանսայի մէջ քարոզած է Երեսփոխաններու միջոցաւ, Խորհրդարանի մէջ, և գաւառէ ի գաւառ շրջելով, թէեւ ֆրանսական կառավարութիւնը, Մատակասքարի հետ կնքած դաշնակցութեամբ, ճանչած է Մատակասքարի վերայ ներքին ինքնօրինութիւնը.

Ինչպէս կովկասեան քարիւղը, մրցելով ամերիկեան քարիւղին դէմ, պատճառ եղաւ քարիւղի գնոյն անկման, և այսպէս մեծ բարիք մ'եղաւ առ տնին տնտեսութեան համար, կ'երեւի թէ Կալիցիոյ քարիւղն ալ, մրցելով կովկասեան քարիւղին դէմ, գնոց նոր անկում մը յառաջ պիտի բերէ.

Վիեննայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Կալիցիոյ նահանգին քարիւղի արտադրութիւնն ա՛նչափ աճելու վրայ է որ արդէն ծանրակշիռ մրցում մը սկսած է աւստրիական քարիւղին ընդդէմ ռուսական քարիւղին.

Այս օրերս քարիւղի մեծ ղտարան մը, ամերիկեան նորագոյն կատարելութեամբք շինուած, սկսաւ գործել ի Զակորզանի, Կալիցիա. Զատարանին տէրերն ունին նաւթահորեր, և քարիւղ խողովակներ հաստատելու արտօնութիւն ստացած են, եւ այժմ խողովակներ կը հաստատեն իրենց գործարանէն մինչեւ երկաթուղոյ կայարանն ի Քրօսնօ. Երբ այս գիծ բանիլ սկսի, մեծապէս պիտի նուազի Պաքուէ յԱւստրիա ղրկուած քարիւղին քանակութիւնը.

Սպանիոյ մէջ պատահած եղերական դէպք մը այս միջոցիս շատ կը զբաղեցնէ մանաւանդ սպանիական և անգղիական լրագրերը.

Անգղիացի բժիշկ Տքդ. Միտլըն, Լորտ Տէրամոռի հետ, որոյ ընտանեկան բժիշկն է, վերջերս Բորտովա (Սպանիա) հասաւ, Մարոք երթալու դիտաւորութեամբ, ուր կ'ուզէին ձմեռն անցունել. Բժիշկը, թղթատունը նամակ մը յանձնելու համար պանդոկէն ելնելուն, հանդիպեցաւ գնչու մը, որ ուզեց առաջնորդել իրեն. բայց Տօքթօրը մերժեց. Նամակն յանձնելէ յետոյ, Տքդ. Միտլըն գնաց Բորտովայի մայր-եկեղեցին, որ արաբական վաղեմի մզկիթ մ'է. Գնչուն միշտ կը հետեւէր նմա, և երբ բժիշկն աշտարակին գագաթն ելաւ, հոն ելաւ նաեւ գնչուն. Հոն յանկարծ գնչուն բժշկին վրայ յարձակեցաւ եւ ... Տօքթօրը, տեսնելով թէ չարագործին նպատակն է լռեցնել և ապա կողոպտել զինք, բեւլվերը մը կը քաշէ, և իւր ուսին վրայէն երկու գնդակ կը պարպէ, որոց մին գնչուին բերանը կը մըտնէ, միւսն ալ նորա մարմնոյն մէջ կը թաղուի. Գնչուն կը մեռնի անմիջապէս, Տօքթօրն, արիւնաշաղախ, վար իջնելով աշտարակէն, եղելութիւնը կ'իմացնէ ոստիկանութեան, և կը ձերբակալուի. Գնչուն, Հէրէտիա անուն, հանրածանօթ չարագործ մ'էր. Երկու տարի յառաջ ընկերակցած էր Անգղիացւոյ մը, որ նոյն աշտարակին վրայ

—)(19)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՌՆԷՍԹ ՖԷՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Մինչեւ իւր կառքն ընկերացայ նմա. Զգացած նուաստացումս այնքան սաստիկ էր, որ չէի կրնար բան մ'ըսել նմա. Ականջներս կծկուած էին, սիրտս սեղմուած.

Հարկ եղաւ որ այսպէս հագուած անցնի երեք հարիւր սպասաւորաց առջեւէն որք դահլին մէջ կեցած էին. Անոնք ալ կը նայէին, բայց ո՛չ կը զարմանային, ո՛չ կը հիանային.

Յաջորդ օրը, փոքր լրագիր մը որ կը պատմէր հանդէսը՝ մանրակրկիտ կերպով կը նկարագրէր կոմսուհւոյն ծպտանքն, դիտել տալով թէ աւելի՛ «Անահիտ ի լոգարանի» հագուստով երեւցած էր քան «Անահիտ որսորդ»ի.

ԽԸ

Այլ յաջորդ օրն այդ չարամիտ թերթով զբաղելու ժամանակ չունէի. Տիկին տը Շալի, երբ տունս եկաւ, հասկցաւ դէմքէս թէ խղճիս մէջ բան մը կար զոր կ'ուզէի դուրս տալ. Ի զուր պատրուակեց թէ ստիպողական գործեր ունէր, ըսելով թէ Վորթ իրեն կ'սպասէր՝ հըջազգեստներ փորձելու համար. երկու ժամու չափ թող չտուի զինքն. Եւ արտայայտեցի ամեն բան լսել. Զեմ գիտեր թէ նախ եւ առաջ ինչ ըսի. Այդ պահուն չէի պատկերացներ իւր խոժոռ դէմքն. Կը յիշեմ միայն թէ այն պահուն երբ կը խօսէի աչքի գիշերուան պարահանդէսին վրայ, խօսքս ընդմիջեց.

—Ի՛նչ մեծ բան, սրունքս տեսա՛ր են, գոչեց. Այդչափ աղմուկ հանելու տեղը չկայ. Դեռ ուրիշ շատեր իրենց սրունքը կը ցուցնեն. Մնաց որ, իմս ա՛յնքան տձեւ չէ...

Կ'ուզէր կատակի տանիլ գործն, այլ ընդհատեցի իւր խօսքը.

—Ձեր ի գործ դրած անվայել արարքը միակ պատահար մը չէ ձեր պարսաւելի կենցաղավարութեան մէջ. Անոր լրացուցիչ մասն է. Յիմարութենէ ի յիմարութիւն, երէկ մինչեւ իսկ համարձակեցաք կիսամերկ երեւիլ հազար հինգ հարիւրէ աւելի մարդոց առջեւ. Ինչո՞ւ համար կանգ պիտի առնուք. Եւ մինչեւ ո՞ւր պիտի երթաք վարը. Իրաւունք եւ պարտք ունիմ այս խօսքերն ուղղելու ձեզ. Ձեզ հետ ունեցած կապակցութեանս պատճառաւ, ձեր արարքներէն մի քանիին պատասխանատուութեան մէկ մասն ալ իմ վրաս կ'իյնայ. Եւ երբ կը տեսնեմ որ դէպի անդունդ կը դիմէք, արանց ամենէն անարգը կը լինիմ եթէ ձեր ընթացքը չկասեցնեմ. Ա՛հ, թող տուք որ խօսիմ, ըսի գայրացմամբ, ըստ որում ոտք կ'ելնէր պատասխան տալու համար. Ի վաղուց հետէ կ'սպասեմ այս առթին՝ սրտիս վրայ եղածը դուրս թափելու համար. Եւ շատ խիստ ճշմարտութիւններ պիտի լսէք. Դուք որ, ձեր եւ ձեր ամուսնոյն խնամութեամբք, Եւրոպիոյ ամենէն ազնուական տանց հետ արենակցութիւն ունիք. դուք որ ոչ անխելք եւ ո՛չ անփորձ էք. դուք որ իշխանական հարստութիւն մը կը վայելէք եւ վերջապէս ունիք այն ամեն բաներն որով կարող էք ազնուութեան եւ կենցաղագիտութեան օրինակ մը հանդիսանալ ընկերութեան մէջ, ի՛նչ այլանդակ, վնասակար, գայթակղեցուցիչ եղանակաւ կ'ապրիք. Աշխարհն, իւր ներողամտութեամբ, տեսնելով որ կերպիւ բնաւ ամուսին չունիք, եթէ խմանայ մեր յարաբերութիւններն՝ աչերը կը գոցէ չտեսնելու համար. Ո՛չ այնքան մաքուր, ո՛չ ալ այնքան խստասիրտ է որ ներողամիտ աչօք չնայի ինչ ինչ կապակցութեանց վրայ որք քիչ շատ արդարացուցիչ պատճառ մ'ունին. Այլ աշխարհը, մինչեւ իսկ իւր ծայրայեղ կամարարութեան մէջ, կրնա՞յ ներել ձեր արարքն. Ուղղամտութեան, արժանապատուութեան, ձեզ, ձեր զաւակաց, եւ կը համարձակիմ ըսել՝ ձեր ամուսնոյն հանդէպ ունեցած պարտաւորութեան համաձա՞յն է լարախաղաց կնոջ մը մը պէս երեւիլ յաչս հասարակութեան. Էջսի մէջ, այն վեց չարաթուց միջոցին յորս ձեր մօտ ապրեցայ, արդէն գիտնալով ձեր տկարութիւններն, համարձակեցայ քանի մը խրատներ տալ ձեզ որոց չարժանացին էր անշահախնդիր աղապատանք մը. Դիւրաւ մոռացիք այս խրատներս, եւ խղճի գոհունակութեամբ մը որու վրայ կրնաք խնդալ այսօր, տեսայ որ ուղիղ ճամբան վերադարձաք. Այլ այսօր ի՛նչ ըրիք ձեր բարի դիտաւորութիւններն. Անհամ եւ անոտի բաներով միայն զբաղած էք. Անվայել հաճոյից միայն կը հետաքրքրիք. Ի՛նչ են այն թատրոններն ուր գլխ կը քաշէք կը տանիք ձեր եաւէքն. Եւ այդ հանդէսներուն մէջ ի՞նչ բան կայ որ կարենայ գոհացնել ձեր հոգին. Ձեզ վայե՞լ է երեւիլ այն երգեցիկ սրճարաններուն մէջ յորս խառնակեցիկ կանանց աղնիթեր նստելու ենթարկուած էք, ուր լեզուն, երգերն, ինչ որ կ'ըսուի, ինչ որ կը լինի, ծանր պարսաւ մ'է ձեր ներկայութեան. Ձեր զաւակներն, այն քաղցրիկ էակները, միթէ անոնց այս տեսակ օրինակնե՞ր տալու համար աշխարհ բերիք զանոնք. Եւ չէ՞ք խորհիր թէ օր մը, թէեւ պատասխանատու չեն ձեր վարմանց, վոր լռելեայն պիտի դատեն իրենց խղճին մէջ, նախանձոտ մը, թշնամի մը, կին մը, ի՛նչ գիտնամ, իրենց երեսին պիտի զարնէ զայնս ի նախատինք. Ա՛հ, հաւատացէք ինձ, շատ յանցաւոր էք ձեր զաւակաց վրայ չխորհելնուդ համար. Եւ վերադառնալով այդ ծպտանքին զոր աշխարհի աչաց առջեւ ցուցուցիք, եթէ կ'ուզէք դո՛ւք անձամբ դատել անոր անպատշաճութիւնը, տուն դարձէք, ձայն վերստին հագնելու յանդգնութիւնն ունեցէք, եւ կիսամերկ, ինչպէս էիք երէկ հրապարակաւ, համարձակեցէք ձեր զաւակա՛ց ներկայանալ.

Ամեն բան ըսած էի. Կանգ առի. Կոմսուհին, ցուրտ խօսեցայ, աչերը վայրանկեալ պահեց, կեցծելով հատուել, այլ բօք խածատելով մանիշակներու փունջ մը. Կը կարծէի թէ նուաճած եմ զինքն. Ճակատը վեր առած ատեն, կը ժպտէր.

—Ինչքան ալ կը վայլէ ձեզ բարոյականի դասեր տալ ինձ, պատասխանեց. Ուրեմն ինչ գաղափար ունիք մեր յարաբերութեանց բնութեան վրայ. Հայրս, եղբայրս, ամուսինս, բոլոր բարեկամներս, մինչեւ իսկ անտարբերներ անգամ իրաւունք ունին այս բոլոր յանդիմանութիւններն ուղղել ինձ. ամբողջ աշխարհի մէջ, դուք այն միակ մարդն էք որ այդ իրաւունքը չունիք. Դուք իմ սիրահարս էք, ես ձեր տարփուհին եմ. Թէ ամուսինս գլխ երեսի վրայ թողած է կամ ոչ, թէ ինձ համար առաւել կամ նուազ սաստիկ հրայրք մը կը տածէք, թէ աշխարհը գիտէ կամ ոչ մեր կապակցութիւնը, մեր յարաբերութեանց բնութիւնն երբեք չփոխուիր. Մեր յարաբերութիւնք մեղապարտ են. Ջիրար սիրելով յաւէտնուաստ դատապարտեալ գործ մը կ'ընենք. Դատարանի մը առջեւ իմ մեղսակիցս պիտի կոչէին զձեզ. և եթէ վճռով մը գլխ անպատուէին, անպատճառ ձեր անունն ալ պիտի աղարտէին միանգամայն. Իրա՛ւ որ շատ դիւրին բան է ուրիշի համար անօղոք ըլլալ եւ իւր անձին համար ներողամիտ, հրապարակաւ Սպարտացիի մը խստակրօնութիւնը ցոյց տալ, եւ առտնին կենաց մէջ դաղտագողի սիրել ամուսնոյցեալ եւ զաւակաց տէր կին մը. Դուք իմ տարփածուս էք, չէք կրնար բարեկամս լինիլ. Մեր ի գործ դրած յանցանքին պատիժն այն է որ արգիլեալ է մեզ զայն ազնուացնել ջանալ. Այն տեսակ յանցանք մը սրբացնելու համար ինչ որ ընենք՝ անոր ծանրութիւնը կ'աւելցնէ. Ով որ ալ ըլլայ՝ կը համակրի մեզ եթէ պարզապէս խոստովանինք մեր տկարութիւնն, այլ ընդհակառակն նողկանք կ'զգայ մեր կեղծաւորութենէն.

Լաց. Այդչափ անվկանդ չէի՛ կարծեր զինքն... Իւր առջեւ կեցած էի դողդոջուն, նման մարդու մը որ մահակի հարուած մը ստացած է. Ինչ որ ճշմարտութիւն կարծած էի կրկին խելայեղութեան մէջ, իմաստակութիւն էր լոկ,—ինչպէս ինքն իսկ կ'ապացուցանէր ինձ. Տեսնելով որ բան մը չէի ըսեր, աւելի խիստ ձայնով մը շարունակեց. Բնաւ չէր արգահատեր ինձ.

—Ես քաջ գիտեմ ըրածս, եւ ինքզինքէս չեմ սքօղեր վարմանցս անպատշաճութիւններն. Իմ ամենէն մեծ յանցանքս, իմ իրական յանցանքս, ո՛չ թէ զուարճութեանց ետեւէ ըլլալս է, ինչպէս դուք կը մեղադրէք զիս, եւ ո՛չ ալ կենացս մէջ անգամ մը դիցուհւոյ մը դերը խաղալս է. Իմ աններելի յանցանքս է տարփածու մ'ունենալ, եւ այդ տարփածուն դո՛ւք էք. Ձեզ համար խոհեմութիւն չէ միշտ զաւակներուս վրայ խօսիլ. Հաւատացէք որ եթէ ապագային մէջ վարմունքս դատելու ելնեն, այն նախադասութիւնը զոր կը պարսաւէք, եւ մինչեւ իսկ անվայել վարմունքս, ինչպէս դուք կ'ըսէք, չնչին յանցանքներ պիտի երեւին իրենց բաղդատմամբ այն նողկալի իրողութեան թէ զձեզ ընդունած եմ իրենց հօր անկողնո՛յն մէջ... Նրբէք զաւակներուս խօսքը մ'ընէք ինձ.

Սրտաթափ մնացած էի. Յայնժամ ժըպտեցաւ իւր յաղթանակին վրայ. Յետոյ, ձայնը մեղմացնելով, շարունակեց.

(Շարունակելի)

եղած, և յետոյ աշտարակին ներքեւ մեռած գտնուած էր. Ցայնժամ եղելութիւնն ինքնասպանութեան վերագրուած էր. բայց Տքդ. Միտչըլի գըլխուն եկած փորձանքին նայելով, գընչուն երկու տարի առաջ հոն ուրիշ Անգլիացի մը սպաննած թուի լինել. Հէրքէտիայի եղբայրն, իրեն պէս չարագործ, փախաւ Բորտովայէ.

Մատրիտի անգլ. դեսպանին խնդրանօք, Տքդ. Միտչըլն 4,000 անգլ. ոսկւոյ երաշխաւորութեամբ բանտէն արձակեցաւ. Դատաստանը մէկ ամսէն տեղի պիտի ունենայ, և գրեթէ ապահով է որ անգլիացի բժիշկն անպարտ պիտի արձակուի.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանայ Պատրիարքական Փոխանորդ Ալէաթճեան Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Նամակաւ մ'ուղղելով ի Պատրիարքարան, կրկին անգամ հրաժարական տուած էր իւր պաշտօնէն. Կրօնական Ժողովը նկատողութեան առնըլով զայդ գիր, յանձնարարեց Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Գէորգ վարդապետին՝ որպէս զի մտերմական կերպիւ խնդրէ Ն Գերապատուութենէն շարունակել իւր պաշտօնը.

Ատա Բազարէն ցաւօք կը ծանուցանեն մեզ թէ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ քահանաներէն Արժ. Տ. Վահան և Տ. Ներսէս Նորընծայ քահանայք կարճ ժամանակի մէջ իրարու ետեւէ վախճաներ են. Երկոքին հանգուցեալք եւս ազնիւ ու բարի եկեղեցականներ էին, իրենց հոգեւոր կոչման գլխովին արժանի.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը հրատարակէ Նոյեմբեր ամսոյ նուիրատուաց անուանքը։

Մեծապատիւ Տեարք

Հանգուցեալ Սարգիս էֆ. Չրաճեանի դուստր եւ Մեծ. Մաքսուտ էֆ. Հայէնցի կողակից Ազն. Տիկին Վերգինէ՝ ձեռամբ Վսեմ. Արիկ էֆ. Ունճեանի 2700, Ի Խասգիւղ հանգուցեալ Թուղլաճի Օգսեմուշեանի Հոգւոյն առումոփի խնդիրը Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Գարակէօզեան կարգադրելով միջնորդութեամբ Յովսէփ էֆ. Գաբրիելեանի՝ 1140, Բարեսէր ոմն 60, Գաբրիէլ Թահթապուրունեան 40, Ի Գում գափու Տիգրան Ցարութիւնեանի սրճարանէ հացագին՝ Սեպտեմբեր ամսոյ 20։

Գումար 3960 ղրուշ։

Մեծ. Սարգիս էֆէնտի Կիւլպէնկեան և բարեյիշատակ Սերովբէ էֆէնտի Կիւլպէնկեանի ազնիւ որդիքն, որպէս շատ անգամ մէջ, նոյնպէս եւ այս անգամ հանգուցելոյն հոգւոյն համար բարեհաճեցան նուիրել. 25 հատ ոչխար, 80 հոխայ բրինձ, 30 օխայ շաքար, 45 օխայ իւղ, 40 օխայ գաթայիֆ, 2 1/2 օխայ փղոժոր.

Թոտոսթայի բարեսէր ազգայիններէ հաւաքեալ՝ Նախաձեռնութեամբ տեղւոյն Պատուարժան Թաղ. Խորհրդոյն՝ 1000 հոխայ սոխ, 70 հոխայ ձաւար, 30 հոխայ բակլա, 15 հոխայ թանրիճ։ — Բարսեղ Սալէնչեան 7 հատ ոչխար, Պօղոս Ոսկերիչեան 1 ոչխար, Մ. Սարգիս Մաճառեան 1 գառն, Գաբրիէլ Թահթապուրունեան 1 ոչխար, Ց. և Ն. Մուրատեան՝ Կեսարացի 134 հոխայ բրինձ, Ցարութիւն Կիւլէսէրեան 76 հոխայ բրինձ, Սամուէլ Ղ. Պարտիզպանեան 870 հատ սիկարի թուղթ, Սահակ Գասպարեան 24 3/4 հոխայ պէյլիկ հաց, Բարեպաշտ ոմն՝ 200 տրամ ափիոն, Տիկին Էֆտիկ Կարապետ Գավաֆեան 18 զոյգ միրէ գուլպա (ձեռագործ), 6 զոյգ բուրդ գուլպա (ձեռագործ), 1 տառատիպ (եազմա), Սիվրիհիսարցի Տիկին Եղիսաբեթ Քիւչիք Ցակոբեան 30 զոյգ բուրդ գուլպա, Ցովհաննէս և Կարապետ Բապուչճեան 1 էնհալադէօս (շնչափողի դեղ տալու գործիք), Գէորգ Զարդարեան 4 օրինակ «գրասենեակի օրացոյց»։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ազգային Հիւանդանոցի

Ատենադպիր — Ատենապետ

Ց. ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ — ՄԻՔ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Արժ. Գարեգին քհ. Ցովակիմեան նամակ մ'ուղղելով մեզ, ցաւօք կը ծանուցանէ Ղալաթիոյ մաքսատան բեռնակրաց պետ Սեբաստացի Առաքել Պոսմաճեան աղայի մահն։ Հանգուցեալն իւր կարողութեան շրջանակին մէջ կը ճգնէր ամեն կերպով նպաստել Ազգին և Եկեղեցւոյն։ Պոլիս գտնուող բոլոր Սեբաստացիք, ի խոր սուգ համակեալ, յուղարկաւորութեան շքեղ հանդէս մը կատարեր են նմա։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Թաղապետութեան Գ. շրջանակի տնօրէն անուանեցաւ Ա. շրջանակի տնօրէնի օգնական Մէհմէտ Ալի պէյ։

Թաղապետութեան Թ. շրջանակի տնօրէն անուանեցաւ Գ. շրջանակի տնօրէն Սալիհ պէյ, որուն Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ այս առթիւ։

Տիարպէքիրի կեդրոնական նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Սեբաստիոյ կեդրոնական Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ Բասիմ էֆէնտի և նմա յաջորդեց Տիարպէքիրի կեդրոնական Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախկին առաջին Նախագահ Էմին էֆէնտի։

Նիկոմէի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտ Պէքիր էֆէնտի։

—

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբանակի Ը. կիսաբաժնին հրամանատար Միրլիվա Հասան փաշայի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Իսքիլիպի միւֆթի Շէյխ Մէհմէտ էֆէնտիի։

ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Ինչպէս ծանուցուեցաւ, ելմտացոյցի խնդրոյն առթիւ Նախարարաց Խորհրդոյ կիրակի աւուր նստին մէջ պատրաստուած տեղեկագիրը մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին։ Արդ, ելմտացոյցի յանձնաժողովոյ Նախագահ Մահմուտ փաշա և անդամք երեկ իրիկուն կայս. պալատ հրաւիրուեցան և հարկ եղած բացատրութիւնները տալէ յետոյ տեղեկագիր մը պատրաստեցին և մատուցին Ն. Վեհափառութեան։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔ

Բ. Դուռն հեռագրաւ Բարիզի օսմ. դեսպան Էսատ փաշային հաղորդած է պէտք եղած հրահանգներն ի մասին այն բարեփոխմանց որք պիտի լինին անգլօ-ֆրանսական պայմանագրոյն մէջ, համաձայն որոշմանց Նախարարաց խորհրդոյն, վաւերացեալ կայսերական Իրատէիւ։

Ըստ տեղեկութեանց Ստանտըրտի, ֆրանսական կառավարութիւնը գոհ չէ բանակցութեանց դանդաղ կերպիւ կատարուելէն և կը յուսար թէ աւելի շուտով կը վաւերացուէր գոյացեալ համաձայնութիւնն։ Ուստի ծանուցագիր մը պատրաստելու վրայ է որ հաւանաբար շաբթուս մէջ հաղորդուի Մոնդէպէլլօ կոմսին և որուն նպատակն է բանակցութեանց փութացումը խնդրել։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Պառոն տը Հիրշ՝ ընկերակցութեամբ Պ. Քիւլմանի՝ երեկ Բ. Դուռն երթալով ծանուցեալ հաշուական խնդրոց վրայ բանակցեցաւ Բարձր Մեծ Եպարքոսին հետ։ Բանակցութեանց ներկայ գտնուեցաւ Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ Նախարարական յանձնաժողով մը երեկ ի նիստ գումարեցաւ ի Բ. Դուռն և մինչեւ իրիկուն խորհրդակցեցաւ եգիպտական և պուլկարական խնդրոց վրայ։ Ցանձնաժողովը կը կազմէին Պետական խորհրդոյ Բարձր. Նախագահն և Արտաքին, Դատական, Կրթական ու Հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. Նախարարք։

—Երէկ Նախարարական յանձնաժողովոյ ի նիստ գումարուած պահուն անգլիական դեսպանը Բ. Դուռը գնաց, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն առանձին սենեակ մը քաշուելով տեսակցեցան Սըր Ո. Հուայթի հետ։

ԺԻԶՈՒԻԴ ԿՐՕՆԱՒՈՐՔ Ե՛ԱԼՊԱՆԻԱ

Բ. Դրան և իտալական դեսպանատան միջեւ Նորօրինակ խնդիր մը ծագած էր վերջերս։ Կը յիշուի թէ քանի մ'ամիս առաջ Լիւճէի Բասդօռէ անուն յիսուսեան կրօնաւոր մը սպանուած էր Շքոտրայի մօտ, ալպանիացի իսլամ հովուաց ձեռամբ։ Իտալական կառավարութիւնը նկատելով որ սպանեալն ազգաւ իտալացի է, պահանջեց որ տեղւոյն իտալական հիւպատոսը ներկայ գտնուի ոճրագործաց դատին։ Շքոտրայի կառավարիչը մերժեց այս պահանջումն, առարկելով թէ Ալպանիոյ կաթոլիկ միսիոնարաց պաշտպանութիւնն Աւստրօ-Հունգարիոյ կը պատկանի և թէ այդ տէրութեան հիւպատոսը պաշտօնապէս հրաւիրուած է արդէն ներկայ գտնուիլ հարցաքննութեան և դատաստանին։

Խնդիրն ի վերջոյ Կ. Պոլիս հաղորդուելով, Բ. Դուռն և իտալական դեսպանատունն զբաղեցան անով։ Պառոն Պլան ծանուցագիր մը ուղղելով կայս. կառավարութեան, յայտնեց թէ սպանեալն իտալական հպատակ էր, թէ դեսպանատան փոյթը չէ թէ այդ յիսուսեան կրօնաւորը կաթոլիկ, բողոքական կամ անհաւատ լինի, այլ՝ իբր իտալական հպատակ՝ իր կառավարութեան պաշտպանութիւնը վայելելու իրաւունք ունէր ի կենդանութեան իւրում և յետ մահուն։ Ցետ երկար բացատրութեանց, Բ. Դուռն ընդունեց վերջապէս իտալական դեսպանի պահանջումն և հրահանգ ղրկեց Շքոտրայի կուսակալին որպէս զի քաղաքին իտալական հիւպատոսը ներկայ գտնուի Հայր Բասդօռէի սպաննչաց դատաստանին։

Այսպիսի որոշում մը, եթէ չենք սխալիր, առաջին անգամ կը տրուի և օրինակ պիտի լինի ապագային մէջ, որով միսիոնարք քանի մը տէրութեանց պաշտպանութիւնը միանգամայն պիտի վայելեն։ Ցայտնի է արդարեւ թէ Ֆրանսա և Աւստրիա իրենց պաշտպանութեան ներքեւ առած են արեւելեան կաթոլիկ միսիոնարներն ու վարժարանները։ Ուրեմն այսուհետեւ իտալացի, սպանիացի, գերմանացի եւ այլ կաթոլիկ միսիոնարք պիտի կարենան վայելել իրենց հպատակած տէրութեան ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի ու Աւստրիոյ պաշտպանութիւնը։

(Ստամպուլ)

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Ինպաստ Սկիւտարի հրկիզելոց ցարդ եղած հանգանակութեանց գումարն է 462,498 ղրշ. ուստից հանելով 80,720 ղրշն որ ծախսուած է Սէլիմիէ զօրանոցէն ալլուր փոխադրուած հրկիզելոց տան վարձք, հաց և փոխադրութեան ծախք տրուելով, կը մնայ 381,778 ղրշ. Այս գումարին վրայ աւելցնելով 58,725 ղրշ. որ գոյացած է վերջէն եղած զանազան նուիրատուութիւններէ, հանգանակութեան գումարը կը հասնի այժմ 440,503 ղրշի։

Արդ, ի նպաստ յիշեալ հրկիզելոց կազմեալ յանձնաժողովն այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդով մը կը խնդրէ այն կառավարական պաշտօնարաններէ, Պատրիարքարաններէ և խախամատունէ որք ցարդ յանձնած չեն իրենց ղրկուած նուիրատուութեան գումարն, որ փութան ժամ առաջ ղրկել զայնս որպէս զի ձմրան սաստկութիւնը վրայ հասած հաւաքական օգնութիւնը լինի թշուառ հրկիզելոց։

Թնգանօթարանի տիպար գնդին հրամանատար Միրլիվա Նեճիպ փաշա Արշիպիղագոսի կղզեաց նահանգի գընդին հրամանատար անուանեցաւ և նմա յաջորդեց գնդապետ Ահմէտ պէյ, որուն այս առթիւ միրլիվայի աստիճան տրուեցաւ։

—Կայս. կառավարութեան այն որոշման վրայ որով մաքսային շղթայ մը պիտի հաստատուի Արեւ. Րումէլիի սահմանագլխոյն վրայ, մաքսային այն պաշտօնեայք որք վերջերս Գերմանիա գնացին Ալզասի մէջ ի գործ դրուած մաքսային դրութիւնն ուսումնասիրելու, Մուսթաֆա փաշա պիտի ղրկուին այդ շղթան հաստատելու համար։ Հաւէքէօռ կ'իմանայ թէ ձիւրը Մուսթաֆա փաշայէն զատ, Սելանիկի և Մանասթըրի նահանգաց սահմանագլխոյ վրայ եւս մաքսային շղթաներ հաստատելով մաքսատուրք պիտի առնուի ներածելի ամեն տեսակ ապրանքներէ։

—Արքունեաց նախկին հրամանատար վախճանեալ Ֆէրիտ փաշայի որդի և Պետական Խորհրդոյ Ներքին ճիւղին նախագահ Իզզէտտին պէյի եղբայր Շատան պէյ, որ Պրիւսէլի իրաւագիտական վարժարանին մէջ ուսում կ'առնուր, իւր շրջանն աւարտած լինելով իրաւագիտութեան տօքթէօռի վկայական ստացած է, Արտաքին գործոց Նախարարութիւնը, տեղւոյն օսմանեան դեսպանատան միջոցաւ արտօնութիւն խնդրած է որպէս զի Շատան պէյ մայրաքաղաքս վերադառնայ։

—Միլանի Սէքօլօ լրագիրը գրոյց մը կը յիշէ թէ Պ. Քրիսփի՝ Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպան Պառոն Պլանի առաջարկած է Լոնտոնի դեսպանութիւնը զոր մերժած էր Ռիւգինի մարքիզը։

—Թարճիւմանի ծանուցանելով թէ Անատօլու գիւղի մէջ այս օրերս ... կոչուած տարափոխիկ հիւանդութիւնը երեւան եղած է, Առողջապահութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

—Կայս. կառավարութիւնը նախընթաց օր Ազգ. Պոլիս ղրկեց բազմաթիւ գրօշակներ որք քաղաքին շուրջը կառուցեալ նոր ամրութեանց վրայ պիտի դրուին։

—Ծովային Նախարար Վսեմ. Հասան փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած լինելով երէկ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

—Սօֆիայէն կը գրեն թէ, կըսէ Հաւէքէօռ, Սօպրանիէն վաւերացուցեր է Արեւելեան Ռումէլիի տուրքը կայս. կառավարութեան վճարելու համար եղած որոշումն։

—Եանեայի կեդրոնական նախորդ կառավարչին երկու հազար երեք հարիւր և Սուրիոյ կուսակալի նախորդ օգնական Էշրէֆ փաշայի եւս երեք հազար ղրուշ հանգստեան թոշակ յատկացուած է։

—Հաւէքէօռի ուղղեալ նամակ մը ծանուցանելէ յետոյ թէ Քիւչիւք Պազալ գիւղի մէջ ծաղկի հիւանդութենէն ցարդ երկու սեւ տասն-երկու հոգի մեռած են և թէ շատեր ալ նոյն հիւանդութենէ բռնուած՝ անկողնոյ կը ծառայեն, Քաղաքապետութեան և առողջապահական վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այդ գիւղի վրայ ուր բնաւ բժիշկ չ'գտնուիր։

—Բարիզեան լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ «Պանք Բարիզիէն» դրամատան նախորդ տնօրէն Պ. Մուվէ, որ ինչպէս կը յիշուի, մեծաքանակ գումար մը գողնալով Կ. Պոլիս փախած և այս տեղ ձերբակալուելով Ֆրանսա տարուած էր, պիտի արձակուի պէլճիական կառավարութեան ու դեսպանին խնդրանօք, վասն զի պէլճիական հպատակ է եղեր։

—Դամասկոսէն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Սուրիոյ իտարէի ժողովոյ անդամ Մուհիէտտին փաշա։

—Թարճ կ'իմանայ թէ Գարասիի նահանգին Մէքթուպճի Րիֆաթ պէյ պաշտօնանկ եղած է և դատաստանի պիտի ենթարկուի։

—Փիլիպէէն դեկտեմբեր 6/18 թուականաւ կը գրեն առ Մանիֆէսթօ.

Այս տեղ մեծ յուզում պատճառեց այն լուր թէ կայս. կառավարութիւնն որոշած է ծանր մաքսատուրք մը հաստատել Արեւ. Րումէլիէն Կ. Պոլիս ղրկուած բոլոր ապրանաց համար։ Արդէն, երկու տարիէ հետէ տիրող անկերպարան վիճակին պատճառաւ նիւթական անձուկ վիճակի մը հասած է գաւառս և Ռումանիոյ ու Թուրքիոյ միջեւ կնքեալ առեւտրական դաշնագիրն եւս գրեթէ աննշմարին կ'ընէ արմտեաց մասին Կ. Պոլսոյ հետ մրցումն։ Մաքսատուրք 8 առ 100 յաւելումն գիւղացիք եւ ոչ իսկ պիտի կարենան սերմանցանութեան ծախքերն հոգալ։

Եթէ հաշուի առնուին 1. այն ծանր տուրքերը զորս ռումէլիցիք կը վճարեն իշխանապետութեան, 2 հնձոց համար սըխառելու կարող բազուկներու զգալի պակասը, 3. հնձելու եւ ցորեանը ծեծելու համար երկրագործական գործիներ գործածելու աննշմարութիւնը, վասն զի, հողերը շատ բաժանեալ են։ 4. մշակութեան դրութեան պատճառաւ հողին անբարեբերութիւնը և եթէ ասոնց վրայ յաւելումք մաքսային նոր հաստատեալ տուրքը, գաւառին հարստութիւնը կորսուեալ նկատելու է։

Այգեգործութիւնն ալ նոյն վիճակին մատնուելու վրայ է։ Անցեալ ամիս Փիլիպէի քաղաքապետ ազդարարութիւն մը հրատարակեց որով կ'արգելէր թէ կայս. կառավարութիւնը մաքսատուրք չպիտի առնու ռումէլիական գինիներէն և նոյն իսկ ազատ մուտքի թոյլտուութիւն կը շնորհէր անոնց ծովու ճամբով Եւրոպա առաքման համար։ Այս արտօնութիւն առեւտրական բազմաթիւ գործառնութիւններ առաջ բերաւ։ Արդ ինչ ընեն այժմ գնողք որք յոյսերնին այդ խոստման վրայ դրած էին։

Սոյդ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Սօֆիայի գիւանագիտական գործակալաց ոմանք ձեռնարկներ բրած էին պուլկար կառավարութեան մօտ՝ հասկցնելու համար նմա որ եթէ շարունակէ մաքսատուրք առնուլ օսմանեան արտադրութիւններէն, երկրին համար ցաւալի հետեւանքներ պիտի ծագին և գուցէ ժողովրդեան մէջ խռովութիւն մ'ալ ծագի։ Պ. Պ. Ստամպուլօֆ և Նաչէվիչ պատասխաներ են. «Պուլկար ժողովուրդը չպիտի շարժի եւ մենք կրնանք պատժել այն խառնակիչներն որք ուզեն օգուտ քաղել այս պարագայէ դժուարութիւններ յարուցանելու համար մեզ դէմ»։

Կարելի է որ ժողովուրդը երկիւղէն տեղի տայ նոր ալեկոծ, այլ սա ստոյգ է թէ քիչ ժամանակէն անկարող պիտի լինի տուրքերը վճարելու։

Կառավարութիւնը կը ջանայ լրագրաց եւ իւր գործակալաց միջոցաւ ըսել տալ թէ այդ մաքսային շղթայի հաստատմամբ՝ միացման խնդիրը լուծուած է եւ թէ Նամօլօ-Պուլկարի երկաթուղւոյ շինութիւնը չպիտի յապաղի տնտեսական տագնապը դարմանել։

Քլէմանդին իշխանուհւոյն ի մօտոյ Փիլիպէ գալուն առթիւ պարահանդէս մը պիտի տրուի զինուորական Քլիւպին մէջ։

Այս պահուս քաղաքիս մէջ տիրող կարծիքն այն է թէ Ֆէրտինանտ իշխանը չպիտի յապաղի Դանուբի ճանբան բանալ և իւր Էպլէնդալի դղեակը վերադառնալ։

—Ֆրանսական և իտալական դեսպանք՝ քանի մը բարձրաստիճան անձանց ընկերակցութեամբ շաբթուս մէջ Չէքմէճէ գնացին որսի և աստ երէկներով վերադարձան։

—Հեռագրական և Թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սեբաստիոյ Համիտիէ գաւառակին մէջ հեռագրական կայարան մը հաստատուած է ինչպէս նաեւ նամակատուն մը՝ ուր շաբաթը մէկ անգամ պիտի ընդունուին պարզ եւ յանձնարարեալ նամակներ։

—Մախսուսէի Շէրէֆիէան շոգենաւն երէկ Տրապիզոնէն Կ. Պոլիս բերաւ 735 նոր զինուորներ։

—Բարիզի «Սօսիէթէ Ժէնէրալ» դրամատան քննիչ Պ. Ժիւէն մայրաքաղաքս եկած է։

—Վանայի Նորընտիր յոյն մետրապոլիտ Տ. Կավրիլ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտոն, 19 դեկտ.

Այս երեկոյ, Պահպանողական կուսակցութեան մէկ գումարման մէջ, Լորտ Սալըզպըրի կարծիք յայտնեց թէ ընդհանուր խաղաղութիւնն ապահովեալ է։

Վիէննա, 20 դեկտ.

Նախարարաց խորհուրդն որոշեց թէ հարկ չէ ձեռք առնուլ, ո և է տնօրինութիւն մը որ անհրաժեշտ ընծայէ Պատուիրակութեանց գումարումն։

Գոլոնեա, 20 դեկտ.

Քէօլնիշէ Զայթունկ, պատասխանելով Ռուսքէ Ինվալիտի, կը ջանայ Ռուսիոյ վրայ թողուլ արդի կացութեան պատասխանատուութիւնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 9 Դեկտեմբեր

Այսօր Ղալաթիոյ Պորսան գոց է տօնի պատճառաւ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Հավասի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ այսօր եւրոպական Պորսայի հեռագիր ստացած չէր մինչեւ կէս օր։

ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՀՐԿԻԶԵԼՈՑ

Երկուշաբթի գիշեր մայրաքաղաքիս ալլազան հասարակութեանց բարձրագոյն դասերն ժամադիր եղած էին ռուս դեսպանատան շքեղ սրահին մէջ, վայելելու համար ծանուցեալ նուագահանդէսն։ Իրենց ակնկալութիւն ոչ միայն ի զերեւ չելաւ, այլ շատեր վկայեցին թէ առաջին անգամն էր որ այսքան յաջող նուագահանդէս մը տեղի կ'ունենար մեր քաղաքի մէջ։ Երկու արուեստագէտներն, որոց կենսագրութիւնը մայրաքաղաքիս գրեթէ բոլոր եւրոպեան թերթերն հրատարակեցին Արեւելքէն թարգմանելով, լիովին արդարացուցին իրենց համբաւ և հիացուցին ունկնդիրներն իրենց քաջարուեստ ճարտարութեամբ։

Տիկին Նաթալի Բալինովայի բացաւ հանդէսը, նուագելով Շօբէնի մերթ հրավառ և մերթ կթոտ Բալլատըն և մեղմօրօր և հրաշուն Պէռճէզը, որք ընդունուեցան ծափահարութեամբ։ Այնուհետեւ բեմն ելաւ Օր. Իննա Կարգանեան-Դառեալ, առաջին Հայ երգչուհին, որ ողջունուեցաւ արտասովոր ծափերով։ Կը կրէր յոյժ ճոխ և ճաշակաւոր շրջազգեստ մը, որ ակներեւ տպաւորութիւն մ'ըրաւ մանաւանդ հանդիսատես տիկնանց վրայ։ Զգացուած կերպով մ'երգեց Սալօմոնի Էէրօտը, սրտաբանդ ոգեց Սէ տիւ ... և վերջ չէջտէր գտաւ Կունոյի Ժէռուզալէմին համար. Ժողովուրդն արտայայտեց իւր գոհունակութիւն, երիցս ծափահարելով և ի բեմ վերակոչելով զայն։ Տիկին Բալինովայի մեծ ոգեւորութեամբ ալլ գուցէ քիչ մը չափազանցեալ ձեռներով ածեց Լիստի կայտառ հատուածներով խառն եթերային ֆանթէզին։ Իրեն յաջորդեց Օրիորդ Կարգանեան, որ ծափերու մէջ սկսեցաւ և ծափերու մէջ վերջացուց կլէնքայի տըխրանոյշ եւ մոլեգին երգն եւ Վակնէրի հեշտալի Էէրօն տը Սօռան։ Այս միջոցին Պ. Օնու անձամբ նուիրեց անոր հոկայ փունջ մը Ռուսիոյ Վսեմ. դեսպանին կողմէ, անվերջ ծափահարութեանց բոմբիւն մը յարուցանելով։

Ցայտագրին առաջին մասն աւարտած լինելով, հանդիսականներն առիթ ունեցան երթալ զովանալ ռուսական առատութեամբ նպարակուած շքասեղանի մ'առջեւ։

Երկրորդ մասն սկսեցաւ Օ. Կարգանեան, մեծ աշխուժիւ երգելով Կունոյի Ռէն տը Սապա. և պիտի չատանանք միանգամ ընդ միշտ յայտարարելով թէ հայ երգչուհին ուժգին ծափահարուեցաւ իւր ամեն երգի սկիզբն և վերջն։ Տ. Բալինովայի, ում Պ. Օնու նուիրեց շքեղ փունջ մը, հազուագիւտ յաջողակութեամբ նուագեց Պ. Գէնարիոս Կարգանեան հայ նուագայօրինողին յօրինած ասիական ..., պատկեր Արեւելքի մելամաղձոտ և սիրատանջ կենաց, Շումանի խորհրդաւոր գիշերայիններն, Շուպէռի սեղծածան ... և Կոտառի հեշտավառ ...։ Օր. Կարգանեան թարգմանեց Շուպէռի երգերն հայուն և խանդոտ շեշտերով, Տ. Բալինովայի, մոգեց հանդիսականներն Ռօսինիի Կէյլէմ Թէլի բացումովն, ուր նաեւ առիթ ունեցաւ պարզել իւր «պոզպատէ ծղիներու» բոլոր կորովն։ Երկաթեայ Հայուհին գրգրեց դաշլէն Ալէրոյի արաբական երգովն և Ամպրուազ Թօմայի ... ալ արձակեց ժողովուրդն Սէրօֆի փափկանոյշ մեղեդիովն, ապացուցանելով թէ իւր ձայն, գուցէ միջին խաղերու մասին անկատար, աննման է բարձր և մեղմ խաղերու համար։ Բարձրաստիճան անձինք փութացին շնորհաւորել բոցեռանդ դաշնակուհին և գեղաձայն երգչուհին, զոր մասնաւորապէս մեծարեց Պարսկաստանի Վսեմ. դեսպանն, որ դեռ մանուկ ճանչցած է զայն ի Տփղիս, Զորղանեան ապարանին մէջ։

Հասոյթն զոր գոյացնելու համար յատուկ եռանդով մ'աշխատեցան յանձնաժողովոյ անդամներէն Տեարք Մկրտիչ Լսաեան և Բօլ Ստէֆանովիչ, 500 ոսկւոյ մօտ կը կարծուի։ Սկիւտարի հրկիզեալներն շնորհապարտ են մանաւանդ առ Ռուսիոյ Վսեմ. դեսպանն, որ հաճեցաւ ստանձնել այս մարդասիրական գործի նախաձեռնութիւնն։

Ամեն ոք յոյժ գոհ մեկնեցաւ, մանաւանդ առաջին Հայ երգչուհւոյն ազգակիցներն՝ որոց աչքերուն մէջ կը վառէր խրոխտ կայծ մը զոր կարելի էր թարգմանել սա բառերով. «Մենք ալ կրնանք»։

Փափաքելի է որ Հայուհեաց Ընկերութիւնը, որք երբեմն Միացեալ Ընկերութիւնէն անմիջապէս յառաջ կամ յետոյ Պարահանդէս տալու կը ձեռնարկեն, այս ձմեռ նուագահանդէսի մը միջոցին դիմեն, օգտուելով այս արտակարգ արուեստագէտներու ներկայութենէն։ Ո՛ւր էր թէ նուագահանդէսի ազնիւ և բարոյալից վայելքներ սկսէին աւելի գնահատուիլ մեր ժողովուրդէն։

ՀԱԵ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 5 դեկտ.

Օրուան խնդիրը սոսկ ազգային է. հասարակաց ուշադրութեան ու խօսակցութեան գրեթէ միակ նիւթն ազգային գործեր ու եղելութիւններ են, որք խօսքէ ու խորհուրդէ աւելի շտապաւ հետզհետէ իրարու կը յաջորդեն։

Ի վաղուց սպասուած այս ոգեւորութիւնն յառաջ եկաւ Նոյեմբեր 29ի ցոյցէն որ այնքան անմոռանալի յիշատակ մը պիտի թողու հայ պատմութեան մէջ՝ Զմիւռնիոյ հայ երիտասարդութեան ազգային եռանդի ու իր կրօնի և եկեղեցւոյ մասին ունեցած նախանձախնդրութեան նկատմամբ։

Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ՝ թէեւ յիշեալ ցոյցի առթիւ Տեղ. կառավարութեան աչքէ անուղղի զրպարտութիւններով ամբաստանուեցան ութ երիտասարդներ, բայց Վսեմ. Նաղիֆ փաշայի աչալրջութեան շնորհիւ այդ զրպարտութիւններն յօդս ցնդեցան։ Այս առաջին անյաջողութեան առջեւ վրիժառութեան ոգին չհանդարտեցաւ, եւ նոր ամբաստանագիր մը ներկայացաւ տեղական կառավարութեան, որ մի միայն կիրակի աւուր դէպքերը չափազանցելով անոնց իբր հեղինակ ցոյց կուտար մի և նոյն երիտասարդներ։

Սակայն երբ այս երկրորդ ամբաստանագիրն ալ անգործադրելի կը մնայ, երբ խնդիրն իր ամեն կողմերով կը պարզուի, երբ ժողովրդեան մէջ ընդհանուր համակրութիւն մը կը տեսնուի ամբաստանեալներու և ցոյցի հեղինակներու նկատմամբ, իսկ դժգոհութիւն և զայրոյթ Գեր. Մելքիսեդեկի դէմ, այն ատեն Ն. Սրբազնութիւն եւս կը հարկադրի հրաժեշտ տալ իր Առաջնորդական պաշտօնէն։

Հրաժեշտի լուրը ամեն ուրեք ուրախութեամբ կը լսուի։ Հետեւեալ օրը, հինգշաբթի, Վսեմ. կառավարիչն կը ներկայանան յիշեալ ութ երիտասարդներ. Ն. Վսեմութեան հրամանին համեմատ կը նստին աթոռներու վրայ. քիչ յետոյ կը ներկային եւս Մեծ. Եսայեան, Սէրչօեան, Զաքիեան, Պօսալի և Ստեփանեան էֆէնտիները՝ ժողովրդի զգացումներն ու կամքն անձամբ յայտնելու համար։

Վսեմ. Վալին համառօտակի կը բացատրէ ընտանեկան և ներքին վէճերու անպատեհութիւններն ու վնասներն, ի վերջոյ կը յիշէ կիրակի աւուր դէպքերն, որոց մասին տրուած սխալ տեղեկութիւններ կը հերքուին ներկայից կողմէ։ Վսեմ. կուսակալն՝ որ առաջին պահէն իսկ կատարեալ քաղցրութեամբ կը խօսէր՝ անուղղակի կերպով կը կարդայ խաղաղութեան և կը յարէ թէ ալ եւս ժողովուրդը դժգոհելու պատճառ մը չ'կրնար ունենալ քանի որ Մելքիսեդեկ Սրբազան հրաժարած է. այս առարկութեան իրաւացի ըլլալը միաբերան կը հաստատեն ներկայք և շնորհակալութիւն կը յայտնեն Վսեմ. Նաղիֆ փաշային, այն արդարասիրութեան և աչալրջութեան համար՝ որով Ն. Վսեմութիւն իբրեւ հայրապէս զանազանեց եւ պէտք եղածը տնօրինեց հազուագիւտ գործունէութեամբ։

Խօսակցութեանց միջոցին երբ Վսեմ. Վալին դիտել կուտայ թէ՝ կիրակի աւուր դէպքեր իբր յանցանք կը նկատուին ազգին ներկայացուցիչ մարմնոյ կողմէ, Մեծ. Կարապետ էֆ. Ստեփանեան իրեն սովորական պերճախօսութեամբ կը յայտնէ թէ՝ հայ եկեղեցին օրէնք ունի որ և իցէ կղերականի մը ձեռնադրութեան առթիւ ժողովրդի հաւանութիւնն ստանալու՝ ուղղակի հարցնելով անոր թէ արժանի՞ է այնկամ ոչ և թէ ժողովուրդը մի եւ նոյն օրէնքի համեմատ՝ իրաւունք ունի անարժան է, անընդունելի է և այն ըսելու մի որ և իցէ կղերականի համար, զոր ինք իբր այնպէս կը նկատէ։ Եւ կը հետեւցնէ թէ՝ կիրակի աւուր դէպքերն ալ օրինաց այս սահմանին մէջ կատարուած եղելութիւններ են միայն և անոնց մասին տրուած տարբեր տեղեկութիւններ հակառակորդ անձերու ոխակալութեան արդիւնք։ Պատգամաւորաց մին եւս դիտել կուտայ թէ այն խմբակը, զոր իբր ազգին ներկայացուցիչ մարմինը կը կարծէ Վսեմ. Վալին, ուրիշ բան չէ բայց միայն ինքնընտիր պաշտօնեաներու խմբակ մը։

—Հապա, կը պատասխանէ Վսեմ. կառավարիչը, ազգային կնիքը իրենց ձե՞ռքն ունին։

—Այդ կնիքն իրենց ձեռք գտնուեր է արդէն, կ'առարկէ պատգամաւոր էֆէնտին, եւ իրենց անձնական նկատումներուն գոհացումն ու կիրք յագուրդ տալու համար ըստ կամս կը գործածեն։

Վերջապէս սուրճ կը բերուի թէ՝ պատգամաւորաց ու թէ զրպարտեալ երիտասարդներուն, որոնց համար մինչեւ իսկ «հէրէֆան թաքիմը» ըսուած էր ստապատիր եւ չարախօս բերաններու կողմէ, կը մեծարուի, ու Վսեմ կուսակալը կրկին ու կրկին յորդորներով և անուղղակի քաղցրաբարոյ խրատներով կը վերջացնէ իր խօսքը։

Այն ատեն պատգամաւորք եւ երիտասարդք իրենց խորին եւ ջերմ շնորհակալիքը յայտնելով Վսեմ. Վալիին՝ դուրս կ'ելնեն սրահէն՝ իրենց հետ տանելով Նորին Վսեմութեան համակրելի ընդունելութեան քաղցր յիշատակները։

Քիչէն կը միանայ իրենց ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը, որ զրպարտիչ խմբակի չարագուշակ տեղեկութիւններէ եւ զրոյցներէ հետաքրքրուելով խմբուած էր կառավարութեան ապարանի մօտերն։

Հետեւեալ օր, ուրբաթ, ի նիստ կը գումարուի գաւառիս Ազգ. Երեսփոխանա-

ան ժողովը իր ատենապետի հրաւիրանօք։ Ժողովրդի խուռն բազմութիւն մը կ'ուզէ ներկայ գտնուիլ այս նիստին։ Վերջին պահուն կը յայտարարուի թէ՝ նիստը դռնփակ պիտի լինի եւ այս յայտարարութիւն ոստիկանութեան պաշտօնէից միջոցաւ կը հաղորդուի ներկայ գտնուող բազմութեան, որ առաջնորդարանին վարի սրահին եւ գաւթին մէջ անհամբեր կը սպասէր երեսփոխաններու գումարման։ Միեւնոյն պաշտօնէից միջոցաւ լուր կը ղրկուի ժողովականներու թէ՝ ժողովուրդը զիրենք իբր օրինաւոր երեսփոխան չ'ճանչեր, ուստի իրենց որոշում չ'ընդունիր, անվաւեր է այն, քանի որ մեծամասնութիւն չեն կազմած եւ արդէն ալ ազգային Պատրիարքարանն իրենց ընտրութիւն վաւերացուցած չ'է։ Ժողովը կը պատասխանէ թէ, ժողովուրդն ազատ է իր բողոքներ կամ Ազգ. Պատրիարքարանին կամ Վսեմ. Վալիին հաղորդելու։

Այն ատեն բազմութիւնն երկու «չ'ենք ճանչեր» կ'աղաղակէ եւ կը ցրուի շնորհակալութիւն յայտնելով ոստիկանութեան պաշտօնէին եւ ոստիկաններու, որոնք բերել տրուած էին՝ ժողովականներու կողմէ կանխաւ եղած ազդարարութեան մը համեմատ, իրենց օրինաւոր եւ զգոյշ ընթացքին համար։

Անմիջապէս յետոյ կառքով մը կը մեկնին Առաջնորդարանէն քահանայ մը եւ երեք երեսփոխանք. կ'ըսուի թէ ասոնք կը կազմեն այն պատգամաւորութիւնն որ ուղղակի գացեր է ի Գարաթաշ խնդրելու համար Գեր. Մելքիսեդեկէ՝ որ իր հրաժարական ետ առնու։ Մելքիսեդեկ Սրբազան հաստատ մնացեր էր իր հրաժարման վրայ, եւ բաւականացեր է խաղաղութեան յորդորագիր մը տալ պատգամաւորաց՝ ժողովին ուղեալ։ Նոյն յորդորագիր կարդացուեր է ժողովին մէջ՝ երբ պատգամաւորք վերադարձեր են եւ ժողովը միահամուռ ընդուներ է Ս. Առաջնորդի հրաժարականն՝ իր ժամանակաւոր պաշտօնավարութեան համար շնորհակալութեան ուղերձ մը պատրաստելու որոշումն ընելէ ետք։ Միեւնոյն միջոցին ժողովն առժամանակեայ Տեղապահ կը կարգէ Արժ. Տէր Յովհաննէս քահանայն եւ այս օրէն սկսեալ Ս. Առաջնորդի անունն հրաժարեալ կը յիշուի Ս. Պատարագի մէջ։

Սակայն այս ամենով չ'վերջանար Զմիւռնիոյ Առաջնորդական խնդիրը. վասն զի մեր մէջ շատեր ամեն ձեւերու հաւատ չեն ընծայեր եւ մանաւանդ թէ ժողովուրդն Առաջնորդի հրաժարման հետ Գաւառ. ժողովոյ լուծումը կը պահանջէ, ըստ որում սա գրեթէ ամեն պարագայի մէջ անոր մեղսակից գտնուած է իր կազմութեան առաջին օրէն ի վեր, եւ անոր մէջ կը գտնուին անդամներ, որոնք հակազգային եռանդի ու յամառ կամակոր գործունէութեան մը մէջ իրենց սիրելի նախագահէն վար չեն մնար։

Ահա ասոր համար նախորդ օր ազգայինք՝ ոմանք հեռագրաւ կը խնդրեն Ազգ. Պատրիարքարանէն, որ փութայ անմիջապէս Տեղապահ մը ղրկել։ Յուսալի է որ Պատ. Կեդր. վարչութիւնը կամ սոսկ Կրօն. ժողովը վիճակիս մէջ բարեկարգութիւնն հաստատելու այս միակ միջոցի գործադրութիւնը չ'յապաղէ։

Անշուշտ Պատ. Վարչութիւնն ունի բաւական հեռատեսութիւն գիտնալու համար թէ՝ իր թշնամւոյն մրափը կրնայ առժամանակեայ թմբիր մը լինիլ եւ ոչ կատարեալ քուն։

Ինչ որ ալ լինի, եթէ խնդիրն իր ներկայ վիճակին մէջ ազգովին փրկչնապէս լուծուած նկատենք՝ գոհ լինելու շատ եւ շատ պատճառներ ունինք։

Անշուշտ կեդրոնը կրկնակի դառնութեամբ մը կը դիտէր այն սաքներ, որոնք իրեն դէմ կ'ուղղուէին Զմիւռնիոյ պէս կարեւոր եւ զարգացեալ տեղէ մը. համայն ազգն ալ ոչ նուազ տխրութեամբ եւ անձկութեամբ կը լսէր վերջին յայտնի եւ անծանօթ անհաճոյ եղելութիւններ, որոնց մասին ամեն Զմիւռնացի ազգային մեղադրելի եւ դատապարտելի էր յաչս ընդհանուր ազգին. բայց երբ այժմ լսենք թէ՝ փոքրաթիւ խմբակ մը ի բաց առնելով, վերջապէս խնդիրն Զմիւռնացի ազգայնոց շնորհիւ լուծում մը գտաւ, լուծում մը որու մէջ Վսեմ. բարեբարբէն սկսեալ յետին պաշտօնին իսկ իր աշխատութեան մասն իր կարողութեան չափով ունեցաւ, անշուշտ ամեն հայ շնորհակալ պիտի լինի իր Զմիւռնացի հայրենակիցներու եւ մանաւանդ Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեանի, որու ազգային եռանդը, լրջութիւնն եւ ուղղամտութիւնն ահաւոր վտանգի մը դէմ պատուար կանգնեցան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆ, 30 Նոյեմ.

Ամսոյս 27ին ուրբաթ օր ի ժամ 9 քաղաքս ժամանեց վիճակիս առաջնորդ Գեր. Սրուանձտեանց Տ. Գարեգին Սրբազան Հայրն՝ յետ վեցամսեայ ու տասնօրեայ բացակայութեան. երեսունէն աւելի ազգայինք մինչեւ երեք ժամուայ ճանապարհ դիմաւորել փութացած էին Ն. Սրբազնութեան՝ ոմանք ձի նստած եւ ոմանք կառքերով. ժողովրդեան ուրախութիւնը մեծ եղած է իր սիրեցեալ Առաջնորդի վերադարձը տեսնելով. սորա բացարձակ ապացոյցն էր երէկ առաւօտ Ս. Աստուածածին եկեղեցին գտնուած հոծ բազմութիւնն, որ եկած էր լսել նորա բերած ողջոյններն հայրենի երկրէն, նախնեաց սրբազան հանգստարաններէն, հայուն սիրտն յուզող ու մորմոքող վայրերէն. անկարելի է ունկնդրել զՆ. Սրբազնութիւնն եւ չյափշտակուիլ անդին յիշատակներով։

Գարեգին Սրբազան վերադառնալով առ մեզ ոչ միայն տեղւոյս ժողովրդեան բաղձանքն իրագործեց, այլ եւ յարգեց եկեղեցւոյ օրէնքն ու սահմանադրութիւնն՝ որք պարտաւորութիւն կը դնեն իր վրայ առաջնորդել Տրապիզոնի վիճակին ժողովուրդը ցորչափ առաջնորդելւոյ դժգոհութեան պատճառ չունին։ Հակառակ բազմաց թիւր կարծեաց կամ գիտակցութեանց, պարտինք յայտնել այս առթիւ ես թէ մեր վիճակ նախանձելի դրից մէջ չլինելէ զատ, տակաւին երկար խնամոց եւ հոգածութեանց պէտք ունի բարեկարգուելու եւ յառաջդիմութեան ճանապարհի մէջ մտնելու համար. ազգաց գոյութեան սպառնացող սոսկ անտարբերութիւնը կարծես յատկապէս մեր վիճակի ժողովրդեան յատկանիշներէն մին դարձած է, որով ազգային բարւոք եւ փայլուն գիրք ունենալու աննախանձախնդիր եւ լուռ, հանդարտ վիճակ մը կը ձեւացնենք բաղդատմամբ միւս վիճակաց։ Արդարեւ մեծ յոյսեր ունինք թէ Գարեգին Սրբազան հօր պէս մօքի եւ փորձական կարողութեանց տէր Առաջնորդ մը մեր վիճակն ուսումնասիրելէ զկնի պիտի յաջողի քիչ ժամանակէն յեղաշրջել մեր վիճակայնոց թմրած կեանքն եւ ոգեւորել զայն, ներկայ ժամանակի պահանջմանց համաձայն ընթանալու համար։

— Ի նպաստ ազգ. երկսեռ վարժարանաց յառաջիկայ չորեքշաբթի գիշեր, նոր աւարտած ազգային շէնքին վերնայարկին մէջ տեղի պիտի ունենայ շքեղ նուագահանդէս մը՝ մասնակցութեամբ քաղաքիս հիւպատոսաց ոմանց տիկնանց եւ օրիորդաց. ծրագիրն ընդարձակ է եւ ընտիր կտորներ կը պարունակէ։ Կը յուսացուի որ լաւ արդիւնք գոյանայ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՆՔԵՐ

ՏԷՐ ԹՈՒՍԿԱՆ ՈՐԴԻ

Տէր-Թուսկան որդւոյ վանքը կ'իյնայ Առբերանի գաւառի մէջ։ Ալա Տաղի սիրտը կը բանէ մի ժայռային լեռնաշղթայ, որի ստորոտը շինուած է վանքը. երբ դաշտէն կը դիտէ մէկը զայն, ահռելի ժայռեր՝ իբր 4-500 մեթր վեր բարձրացած՝ ահագին բուրգերու պէս կը ներկայանան աչաց. ոլորուն ճամբայ մը վանքը կ'առաջնորդէ, ու դաշտէն մինչեւ վանքը 3/4 ժամ կը տեւէ. ճամբու կէսուն կը հանդիպի մի բարեհամ աղբիւր, որին «Կաթն Աղբիւր» անունը կուտան. Ուխտաւորք, արեւէն եւ ճամբէն յոգնած, կը նստին այս աղբեր քով ու կը խմեն անոր կաթի նման քաղցր ու զուլալ ջրէն եւ կը խնդրեն, որ զիրենք ալ կաթի նման մաքուր ընէ. Սեւ հող ու սեւ քարեր կը բանեն լեռները։

Տէր Թուսկան որդին, Արտամերոցի Տէր Թուսիկ քահանայի որդին է Ստեփաննոս անունով, որ ինքզինք Քրիստոսի նուիրելով, մանկութեանը Ալա-Տաղի ծոցը գտնուող Արգելան Ս. Աստուածածնի վանքը կ'երթայ կը միաբանի, շատ ճգնութիւններ կ'ընէ ու յետոյ վարդապետ կը լինի, ու նոյն վարքով ալ կը մեռնի. մարմինը կ'ամփոփեն ժայռերու ստորոտն ու վրան կը շինեն մի փոքր մատուռ. Բայց այս մատուռն՝ հիմնովին բարեփոխած ու գեղեցիկ տաճարի մը վերածած է Աղթամարի Փիլիպպոս կաթողիկոսը. Առբերանի գաւառն ամբողջ իր պետական եկամուտներովն՝ Արծրունի Գագիկ թագաւորն յատուկ թագաւորական կնքով եւ շատ իշխանաց վկայութեամբ Աղթամարայ կաթողիկոսական աթոռին նուիրած էր, ինչպէս կը յիշէ Թովմա Արծրունի. Աղթամարայ կաթողիկոսներ լիազօր իրաւունքներ կը վայելէին այս գաւառի պտղի ու ամէն հոգեւոր տուրքերն հաւաքելու մասին, ու իրենց գերիշխանութեան տակ էին գաւառիս երեւելի վանքեր, զորս նոյն կաթողիկոսունք շինած ու գեղեցկացուցած են. Կտուց անապատի Ս. Կարապետ եկեղեցւի շինութիւնը դարձեալ Փիլիպպոս կաթողիկոսի կը վերագրեն, Լիմ անապատի Ս. Գէորգի տաճարը շինած է իր փառաւոր սիւնազարդ գմբէթովն Զաքարիա կաթողիկոսը, Տիրամօր Հաչակերտ վանքը շինած է Ստեփաննոս կաթողիկոսը։

Ս. Ստեփաննոս վանքի արդի շէնքը շինուած է տաշած ընտիր մոխրագոյն քարերէ. փոքրիկ գմբէթով մը, դուռը ցած, միայն տաճար մ'է, առանց ներքին եւ արտաքին գաւիթներու. Դուռնէն մտնելով, ձախակողմը կ'իյնայ դէպ արեւելք երկայն մի գերեզման, որ կ'ամփոփէ Տէր-Թուսկան որդւոյ Ս. Ստեփաննոսի մարմինը. տաճարն է գոտիկ ու երկու լուսամուտներ, մէկը սեղանի ճակտէն արեւելքէն, ու միւսն արեւմտեան կողմէն կը լուսաւորեն ներսը. գմբէթի վրայ բացուած կան աւելի մեծ վեց պատուհաններ. տաճարի աջ կողմը աւազան մը։

Եկեղեցւոյ բակին մէջ կայ ահագին հնադարեան ընկուզենի մը, որի հիւսիսակողմէն ժայռերու ճեղքերէն կը սուզուի վճիտ պաղ աղբերակ մը. ուխտաւորք այս ծառի ներքեւ կը նստին ու իրենց մատաղը կ'ուտեն, պաղ աղբերակի զով ջուրը խմելով. բակի վերը դէպ ի արեւմուտք շինուած կան գումեր, որոց վրայ կը բարձրանան չորսի չափ սենեակներ. Վանքին վանահայրութիւն կ'ընէ շատ տարիներէ ի վեր Տէր Գաբրիէլ, որ չնայելով իր ծերութեան, հաստատ կազմ եւ սրտի մեծ քաջութիւն ունի, մի վեհանձն քահանայ, ինչպէս կ'ըսեն Հայաստանցիք «սրտով ու ձեռքով». Տէր Գաբրիէլ ընտանեօք կը բնակի վանքի սենեակներու մէջ. միաբանութիւնը կը կազմեն իր երկու որդիներն ու երկու հովիւներն։

Ալա-Տաղի արեւելքը կ'իյնայ Հէյտէրանցի-աշիրաթն, իսկ արեւմտակողմն Ալկանցի աշիրաթը. վանքի ոչխարներ ու դուարները Տէր Գաբրիէլի քաջ բազուկը կը պաշտպանէ քրդերու յափշտակութիւնէն, իր այս ձիրքի մէջ անուանի է, ու Գործոթի Մելիք-Մելոյի սրտոտ քաջութիւնն իրեն ընկեր ունենալով [illegible] մէջ, կրցած է յաջողիլ. Վանքն իր աջ կողմը հարաւակողմն ունի մի ընդարձակ ու գրաւիչ տեսարան, արեւելքէն Հապաղի (Զերաւ) կանաչ դաշտավայրն, որոյ մակերեւոյթը կը կը բռնեն Հէյտէրանցիք, արեւմուտքէն Վանի ծովի դէպ ի ցամաք երկընցած ծովախորշն, որ իր կապուտակ գոյնով երբեմն ուրախութիւն ու մերթ մելամաղձոտութիւն կ'ազդէ ուխտաւորին, իսկ ուղղակի իր հանդէպ կը տարածուի Առբերանի գաւառի ընդարձակ դաշտն, որ գարնան ժամանակ կանաչ սփռոց մը կ'զգենու. Հապաղի դաշտէն յամր ու լուռ կ'իջնէ Պէնտումահի գետն, որի վերին բաժնէն անջատելով մեծ առու մը կը դարձնէ 8—10 ջրաղացներ. վանքի բարձունքէն դիտելով այս ջրաղացային ջրվէժներն անուշ տպաւորութիւն մը կ'զգայ մարդ. Դաշտի արեւելակողմը կը տեսնուի երկար շարքով շէնք մը, որ Առբերանի գաւառի Արծրունի իշխանաց ամրոցն եղած է, եւ հիմա ալ կը պահէ իր նշանակութիւնը բերդ անունով. այս բերդի քով կը գտնուի Բերկրի գիւղաքաղաքն ուր կը նստի գաւառի Գայմագամն. Երբ կողմանէ մը դաշտային կանաչութիւնն, ու գետի հեզ ընթացքն ու ծովի կապուտութիւնը կը յանկուցանեն զմարդ, եւ պահ մը յափշտակուած բնութեան տեսարանէն, ինքզինք ուրախ կ'զգայ, յանկարծ սիրտը կը դառնանայ ու կը փղձկի, երբ Բերկրիի բերդը կը յիշէ իր անցեալ փառքի մէջ, անցեալի շքեղութիւնն որ թէեւ իր ըմբոստ իշխանութիւնովն ունեցել է շատ տխուր կողմեր, սակայն այժմու բաղդատմամբ շատ մխիթարական եղած է. Անցեալի այս տխրութիւնը կը վերանորոգի երբ Պէնտումահի կամուրջը կը դիտէ, այն կամուրջն որ իր անուան համապատասխանող հազարաւոր զոհեր կը նետէ պանդխտութեան գիրկը. կամրջի հարաւակողմը կը թափի Քարաւան, ու աչքերնին դէպ ի Տէր-Թուսկան որդիի վանքն յառած, խնդիրներ կը մրմռեն ու իրենց աջողութեան օգնական կը կանչեն զայն, ու մութլուսին ալ կ'անցնին այս անցուղին, «Գուրպանթ իճամ խտէն, կէօրմէյսին ճէննէթ» խաղերգը հեկեկալով . . . .

Տէր Թուսկան որդիի վանքն ունեցեր է երբեմն կանոնաւոր Միաբանութիւն ու շատ եպիսկոպոս-վանահայրեր. վանքի արեւմտահարաւը կ'իյնայ գերեզմանատունը մի քարընկէց հեռի, որի մէջ 2էն մինչեւ 6 մեթր բարձրութեամբ խաչ-քարեր կը տեսնուին, եպիսկոպոսական զգեստներ ու գաւազան, չաթալ-թագ փորագրուած վրանին. Վանքի ժայռերու ետեւ կէս ժամ հեռի կ'իյնայ լերան մէջ Արգելան Ս. Աստուածածին՝ որի քանդուած պատերը խիստ մեծ տխրութիւն կը պատճառեն տեսնողին. այս տաճարի սեղանի կամարն ու արեւելեան մասի գմբէթը դեռ կանգուն կը մնան, ու փլած պատի լայնութիւնն 2 1/2 մեթր կը լինի. վար ձգուած քարերն՝ ոմանք քառակուսի, ոմանք երկար 8-10 ոտնաչափ, պատի թանձրութիւնն ու պինդ կիրէ շինուածքն կը յայտնեն որ մի աւերիչ ձեռք զիրենք բռնի խախտած, քակած ու վար ձգած է։

Արգելան վանքը նախապէս բարեկարգ եղած է ու ունեցեր է շատ միաբաններ, սակայն տեղւոյ անյարմար դիրքէն՝ միաբանութիւնը վարի վանքը փոխադրուած է. աւելէ մի քարընկէց հեռի կ'իյնան երկու ժայռեր՝ որք ունենալով իրենց յենարաններ՝ խոռոչ մը կը բանան եւ այդ խոռոչը ճգնարան եղած է Տէր-Թուսկան որդիի. արեւելեան քարի վրայ տեսնուած մատի նշաններ կը հաւատան Ս. Ստեփաննոսի լինել. ուխտաւորք ջերմեռանդութեամբ կը համբուրեն զայն եւ ուրիշ խաչեր. Շրջակայներ կը տիրէ ծաղկանց թագաւորութիւն մը, մանաւանդ համբարձման ժամանակ այս լեռները դրախտային կերպարանք մ'առնուն. Երկու վանքերի մէջտեղ նեղ անցք մը կայ. այս կիրճին հիւսիսակողմը մեծ քարաժայռ մը հազիւ կեցած՝ [illegible] կ'ըսուի, ուխտաւորք իրենց մատն այս քարին դպցնելով կը փորձեն իրենց բաղդը, եթէ շարժի քարն ու պտոյտ մ'ընէ՝ կատարուած կը նկատեն իրենց սրտի փափաքները, ասոր զիրենք մուրատեր է, երբ անշարժ մնայ, զիրենք մեղաւոր կ'ընդունին եւ անարժան Սուրբի շնորհքին։

Համբարձման տօնին է վանքիս ուխտագնացութեան օրը. շատ հեռաւոր տեղերէ 3-4 օր տեւողութեամբ, ուխտի կուգան այն ուխտաւորներ, որք սրտի հիւանդութիւն մը ունին, կը յաճախեն ուրբ դուռն, ու ոտքով քալել նախամեծար եւ ընդունելի կը համարին. Պարսկահայերն Սալմաստցիք Խոյեցիք ալ երբ Տիրամօր վանքը ուխտի գան, 800-1000 ձիաւորներ, անպատճառ այս տեղ պիտի այցելեն, ու մասնաւորաբար շատ յարգանօք կը վերաբերին Տէր Թուսկան-որդւոյ տաճարի մէջ մատուցուած պատարագին, եւ իրենց յիշատակը միայուն ըլլալու ու Սուրբին բարեխօսութեան արժանանալու տենչով, տաճարի պատերի վրայ խաչեր փորել ու օծել կուտան իրենց անուններ գրելով. Գեղացիք ալ մեծ յարգանք կը նուիրեն սուրբին. ինչպէս Ռշտունեաց գեղացիներ Նարեկացիով կը պարծին, ու երդում կ'ընեն, Գըռնուինաց ու Առբերանի բնակիչներն ալ Տէր Թուսկան որդի անունով ու անոր մէկ-պատարագով կ'երդնուն. Ինչպէս Սուրբի պատմութենէն կը տեսնուի, նա միայն մի պատարագ մատուցած է իր քահանայութեան ամբողջ շրջանի մէջ, եւ զայն ալ իր Տիրուհնի-մայրն գերիներէն գնող բողոքինով հոգւոյ փրկութեանը համար։

Հայաստանի մէջ Տէր-Թուսկան որդի անունով կը յարգուի Ս. Ստեփաննոսն, շատերու անծանօթ է իր անունը. ամէն անոնք որ սրտի մուրազ մը ունին զայն կը կանչեն որք անյաջողութիւն մ'ունին զայն կը կանչեն [illegible] ալ հայերէն խաղեր յօրինելով, գեղերը կը շրջին, «Մուրատատուր Տէրտական որդի» վերջացնելով։

Վանքս ունի շատ հողեր, որք մեծաւ մասամբ Առբերանի դաշտի վրայ գտնուող պտղիկ գիւղի մէջն են, վար ու ցանք կ'ընէ վանահայրն, ու արդիւնքներն գիւղը կ'ամբարէ, ուր կը մնայ շատ ժամանակ իր ընտանիքը. ունի վանքս նաեւ 80ի չափ ոչխարներ, որք Ալա-Տաղի եւղոտ կանաչը ճարակելով, ընտիր պանրի իւղ կ'արտադրեն, ունի եւ մի այգի՝ որ վանքը տանելիք զառիվերի ---ն կ'իյնայ, ու եթէ լաւ մշակուի, լաւ ալ արդիւնք կուտայ։

Տէր Թուսկայ որդւոյ վանքը Վանի Առաջնորդարանի իշխանութեանն ենթարկուած է, եւ 3-500 ղրշ. մուխաթայ կը վճարէ։

Ընդհանրապէս խօսելով, Հայաստանի վանքերու նիւթականն ապահովուած է, ու այսպիսի ապահովութեան մէջ ալ ի՞նչ գրական հրաշքներ չեն լինիր, եթէ լաւ մատակարարուի, ու եթէ կերրն ո՛չ թէ հացի նպաստներէն ապաստանած լինի, այլ գրական աշխատութեան սիրով. մեր եկեղեցականներէն ոմանք սրբազնը համար իրենց ծուլութիւնն ու տգիտութիւնն առանց դատելու կ'ըսեն. «Աղբը կերբականաց համար ի՞նչ ցանեց, որ ի՞նչ պիտի հնձէ, միթէ կերբականները Ալթէ՞նք խրկեցին, Մխիթարեան վա՞նքը խրկեցին, որ ուսում առնեն». անմիտները չեն խորհիր, թէ գիտութիւնն աշխատութեամբ կ'ստացուի, ու Հայաստանի ամեն մի վանք մի մի Աթէնք, ու Մխիթարեան վանք կը դառնայ եթէ ճանչեն իրենց կոչումը, ճանչեն գիտութեան յարգը։

Խ. Ն. ՈՍՏԱՆԻԿԵԱՆ

ԱԶԴ

Հասարակութիւնը գոհութեամբ պիտի իմանայ թէ Պ. ՏԵՄԷԴՐԻՈՍ ԲԱԲԱԿԷՕՐԿԻՕԼ, որ հինգ տարի շարունակ այնքան ագանչելապէս վարած է Վենետիկ փողոցի Կեդրոնական Գարէճերատոնը, նոր հաստատութիւն մը բացած է Բերայի Մեծ փողոցին մէջ որ կը կոչուի նոյնպէս

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՐԷՃԵՐԱՏՈՒՆ

Պ. Տ. Բաբակէօրկիօլ, իր վայելած վստահութենէն քաջալերեալ, ծանր զոհողութեանց տակ մտած է՝ կարելի եղած փայլն եւ շուքը տալու համար իր հաստատութեան. Պ. Բրաքշի գերմանական հին գարեջրատան տեղւոյն վրայ կառուցեալ Կեդրոնական Գարէճերատոնը կը բաղկանայ գետնայարկէ մը եւ երկու յարկէ. Ներս մտած ատենդ կայ ընդարձակ սրահ մը, պարտէզ մը եւ ճաշարան մը. Առաջին յարկը կը բաժնուի բազմաթիւ շքեղ սրահներու. Երկրորդ յարկը փոխարկուած է Բերայի Մեծ փողոցին վերայ նայող գեղեցիկ դարաստանի մը. Այս հիանալի հաստատութիւն անշուշտ ժամադրավայր պիտի լինի գեղեցիկին եւ հանգիստը սիրող անձանց. Այցելողք պիտի հաւնին կարասեաց վայելչութեան, սպասաւորաց քաղաքավարութեան վրայ՝ որք քանի մը լեզուներ կը խօսին, ինչպէս կերակրոց ընտրելութեան ընտիր տեսակին վրայ։

Ցերեկուան եւ գիշերուան ամեն ժամուն ամեն տեսակ ճաշ, ֆրանսական, գերմանական կամ հունգարական եղանակաւ. ամեն տեսակ ըմպելիք, ամեն տեսակ պաղինտր։ Բաց աստի ընթերցասրահ մը կայ մայրաքաղաքիս եւ Եւրոպիոյ գլխաւոր լրագրերով։

1327 6—18

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ եւ մասնագէտ բժիշկ ԿԱՆԱՆՑ եւ ՏՂԱՅՈՑ հիւանդութեանց, որ ի Բարիզ մանկաբարձութեան եւ տղայոց մասնաւոր հիւանդանոցաց մէջ (clinique d'accouchement et de gynécologie de Paris) փորձառութիւն ստացած եւ կատարելագործելով վերադարձած է ի Կ. Պոլիս, այժմ բնակութիւն հաստատած է ի Գատը գիւղ Մօտա ճատտէսի Անթիփայի դեղարանին դիմաց 87 թիւ տունը, ուր ամէն առաւօտ ժամը մինչեւ 5 (ըստ տաճկաց) կը գտնուի եւ գլխաւորաբար վերոյիշեալ մասնագիտութեանց վերաբերեալ հիւանդութեամբ կ'զբաղի։ Իր յաճախորդաց դիւրութեան համար եւս կէս օրէն մինչեւ 9ը Մաքրի-գիւղ իւր տունը եւ 10էն 11 ի Պիւյիւքեան դեղարան կամուրջի գլուխ կը գտնուի։

Կիւրակէ օրեր կարօտեալք ամենայն խնամօք եւ ձրիապէս կը դարմանուին իւր Գատը Գիւղի բնակարանը մինչեւ կէս օր։

1249 15—20

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՌՈՅՑԻ

Սառոյցի մթերանոց մը հաստատուած է ի Բերա, Բօսթա փողոց, թիւ 2, սառոյցի փոքրաքանակ վաճառման համար օխան 30 փարայէն։ Բաժանորդագրութեան եւ մեծաքանակ յանձնարարութեանց համար դիմել առ Տնօրէնութիւնն, 4, Կլավանի խան, Վոյվոտա։

1134 1—9

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

ԿԱՄ

ՓՈՔՐԻԿ ԾԱՂԿԱՔԱՂ

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆՑ

Հաւաքեց

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՍԷՆԵԱՆ

Ազգային հին եւ նոր բանաստեղծներու գողտրիկ քերթուածներէն յօրինուած է այս փունջ, որ կաղանդի առթիւ, որպէս ամեն ժամանակ, մանկանց նուիրելու յարմար գրքոյկ մ'է։

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով ի գին 100 փարայ։ 1333 2—5

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

ՌԷՀՊԷՐԸ ՍԻՒՊԵԱՆ

Մէքթէպը Սուլթանի հիւմի խաթթ մուալլիմի Իզզէթ էֆէնտինին միւպթէտիլէրի աչ գաւմէթլէ վէ եսասը խաթթա թէվֆիգէն կիւզէլ վէ մունթազամ րիգա եազմագա ալըշտըրմագտա բի մուհասէնաթը միւճէրրէպ օլան Րէհպէրը Սիւպեան նամ րիգա խաթթը մէչք թէֆթէրլէրի, պու քերրէ սայէի մէարիֆվայէի հազրէթը Միւլիւքեանէտէ օն ճիւզ իւզէրինէ պիթթանզիմ մաթպաաի նէֆիսէի Օսմանիյէտէ ալէա ճինս քեաղըտ իւզէրինէ թապ իթթիրիլիպ իսթիֆատէի ումումիյէյէ արզ օլունմուշ վէ պէհէյի օթուզար բարայա մաթպաաի Օսմանիյէ քիթապխանէսինտէ սաթըլմագտա պուլունմուշ տըր։

Մէքթէպիպ իլէ միւզէյէր իչիւն եւիզտէ օն աոէտ թէֆթէր փազլա վէրիլէճէք տիր։

Գավայրրըն իւզէրինտէ մաթպաաի Օսմանիյէ մէօհըր բէմիխի օլմայանլէր սախթէ տիր։

1328 6—6

ԻԼԱՆ

ԶԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ փապրիգալարը իչիւն միւպայէա օլունաճագ իլան գըլընան էրէյլի մաաէն քէօմիւրիւնին ֆիյաթը մուգարրէրէ վէ չէրաիթի իլէ թալիպի եօգտէսինտէ օլուպ քեանունի էվվէլին թօգուզընճը չարշէնպիհ կիւնիւ գաբարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգաթիւր ֆիյաթընտան եւիզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթաօրնա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

7 քեանունի էվվէլ 1887 1355

Նօ. 25 2—3

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈՒԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20ի Կայսերական Հրամանով Թողեալ Հասոյթք

Զ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887

	ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գաւառ. վարչ. Ղրուշ		Ընդհ. անօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք Ղրուշ		ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գաւառական եւ կեդրոնական վարչութեան Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Նախորդ ամիսներէն Օսմ. ոսկի		Գումար մինչեւ 1887 Նոյեմբ. 30 Օսմ. ոսկի	
Վեց անուղղակի տուրք	Ծխախոտ (յետնեալ տրոց գանձում)												
	Աղ												
	Դրոշմ	7,617,721 (*)	65	366,876	47	7,250,845	18	70,765	65	587,991	68	658,757	33
	Ոգելից ըմպելիք												
	Ձկնարան												
	Մետաքս												
Ծխախոտ	Հասոյթք Ռէժիին(*)	...	...	...	...	...	...	...	...	562,500	...	562,500	...
Զանազան հասուցմունք	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորչափ յիշեալ հարկին	249,428	04	...	...	249,428	04	2,470	83	63,263	76	65,734	59
	Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	...	...	...	...	...	...	...	...	65,000	...	65,000	...
	Արեւելեան Րումէլիի տարեկան հարկն	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	Թէմլքէթի տուրք, Մաքսատունէն փոխանակագրով վճարելի	...	...	...	...	...	...	...	...	25,000	...	25,000	...
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	Գումար	7,867,149	69	366,876	47	7,500,273	22	73,236	48	1303,755	44	1376,991	92
Զանազանք	Պատրաստ դրամներէ առնուած շահ	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
	Լումայաշահ (ածիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ	...	...	...	...	...	...	971	66	4,807	15	5,778	81
	Ընդհ. գումար	7,867.149	69	366,876	47	7,500,273	22	72,264	82	1298,948	29	1371,213	11

	Ղրուշ		Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
Վճարեալ գումարը կայսերական հրամէին 10 եւ երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժէթղթերուն ի հաշիւ			295,000	...	...	...
Քօնսօլիտէ պարտուց տոկոսին համար Եւրոպա ղրկուած եւ Կ. Պոլիս վճարուած գումարք			871,517	70	...	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք			15,776	81	...	...
Օսմ. կայսերական Պանքան դրուած ոսկեդրամ			89,739	48	...	...
» » » » փոխանակելի դրամ	10072,919	95	97,312	26	...	...
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ			...	...	...	...
» » » » փոխանակելի դրամ	189,696	68	1,876	86	...	...
					1371,213	11

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ (Ստ.) Կ. ՕՊԱՈՒԷ
Խորհրդական Պատուիրակ (Ստ.) ԲՈՒԻՆՍԻԿ

Կ. Պոլիս, 3/15 Դեկտեմբեր 1887 (Կնք.)

846

(*) Այս հաշւոյն մէջ է նաեւ 89,713·95 ղրշ. այսինքն 87,440·49 3/4 ղրշ ոսկեդրամ ի հաշիւ Միւրուրիյէի (վճարելի տուրք առ Նախկին վաճառականա ծխախոտի)։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

[illegible]

7 քեանունի էվվէլ 1887 1356
Նօ. 24 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ չաիր անպարը խչուն միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան իքի միլիոն տէօրթ եիւզ պին քիլօ արբանըն պէճէր քիլօսը նիկիրմի իւչ փարայա թալիպի հօշտէսինտէ օլուպ իչպու քեանունի էվվէլը բումինին տօգուզընճը չարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վերիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի տախի եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ խուլէճէկի գարարլաշտըրըլմըշ օլմաղլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

5 քեանունի էվվէլ 1887 1354
Նօ. 23 3—3

ՔՍԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ՉԻԹԼԻԻ

(ՄՆՐՋ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէտրոսեան որ Սոսոյ

1304 Սէֆէր 11 Թուական կայսերական հրամանով արտօնեալ — Վարձատրեալ Բարիզի, Վիէննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատելֆիայի, Անվէրսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Չիթլիի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող համանման հանքաջուրերէն գերազանց է, շիշերու մէջ կը դրուի ընդ հսկողութեամբ Տր. Արիկեանի, պաշտօնեայ ի դիմաց առեւտրական Վսեմ. Նախարարին։ Մէն մի էթիքէթ կրելու է քննիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հաստատութիւնը մերժելու է այն ամեն շիշերն որք չեն կրեր Պետութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովեալ է մարսողական խողովակին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազախտի եւ յօդացաւի մէջ, շաքարախտի և փամփշտային խօթութեանց մէջ։

Չիթլի շատ ախորժահամ հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ջուր մ'է եւ շատ օգտակար է այն պարագային յորում ջուրերը վարակեալ են համաճարակ հիւանդութեանց առեն։ Իրենց առողջութեան նախանձախնդիր անձինք գինիներու, Պէնտերու եւ այլ ջուրերուն նախամեծար պիտի համարին Չիթլին։

Չիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ ջերմանով անող մանուկները կաթէ կրաբելու է։

Չիթլին ջուրը չարաչար երկու անգամ կը գլխուի ալքիւրէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինիլ թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղին Ընկերութեան, 13, Ճէլալ Պէյ խան, եւ ի Մասնաճիւղն — Բերա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլլա Սուտա, 169 — Պոլիս, Պ. Մէյիքի, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց. — Ֆ. Թէրճիման, դեղագործ, Ճըղալօղլու, Պարսկական դեսպանատան մօտ. — Ասքէրպաշ, դեղագործ ի Վէզնէճիլէր. — Ղալաթիա, Պ. Մավրոյդօ, վաճառական, Մալթըզ փողոց, 34. — Պէչիքթաշ, կեդրոնական դեղարան. — Թէրապիա, Սավա Սքոնորոլօ. — Պէօյիւքտէրէ, Սոֆիոգի Թէօխարիտի, վաճառական. — Գատը գիւղ, դեղարան Լէօնիտա Անթիբա. — Իւսկիւտար, Ստավրաքի Նուրըօրուլօ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը ետ կ'առնուին։

1054

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազօրու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց, ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պոլօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌՍՎԻԱ եւ ԲԵՌԴԻՔԻԴԻ, Ասմա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա [illegible]

621

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանքի 2000 [illegible]

Հիմնեալ ի Բարիզ 1880 ապրիլին և Անանուն Ընկերութեան վերածեալ 1881 մայիս 4ին

Կեդրոնատեղի 116, Ռիշըլիէօ փողոց, Բարիզ

[illegible]

Պ. Պ. Միսաք Մօրուքեան եւ ընկ. գործակատարք յԻզմիր եւ շրջակայքը [illegible] Իզմիր. Պ. Յ. Պ. Քօլէնեան, գործակատար Պրուսայի նահանգին համար, Իպէք խան, Պրուսա. Պ. Սարգիս Սարգիսեան, գործակատար [illegible]. Պ. Յ. [illegible], գործակատար ի [illegible]. Պ. [illegible], գործակատար [illegible]. Պ. Զարեհ [illegible], գործակատար ի [illegible]. Պ. Պ. Կ. [illegible] և ընկ., գործակատարք ի Տրապիզոն։ 748

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գաճարեղէն եւ ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական փոշտեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim C° Assurances et Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳԴՈՐ ՈՐԻ
1132 Ընդհանուր Գործակատարք ի Կ. Պոլիս այս երկու Ընկերութեանց

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ի Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այս վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ' փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

Լ Ա Թ Ր Ա Ն Ս Ա Թ Լ Ա Ն Թ Ի Ք

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ԳՐԻԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՌԻԼԱՅԸՆՍ

[illegible] ապահովագրութիւն — Դիմել առ գործակատար ընկերութեան, Պ. Պ. [illegible], Ռիհթիմ Խան [illegible] փողոց, Գալաթիա, Թիւ 6. 686

L'AVENIR DES FAMILLES Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880ին կազմեալ՝ ի Լիոն նոտար Միշ[illegible] Պելէսի ստացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիւպլիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխք 55 միլիոն ֆրանք

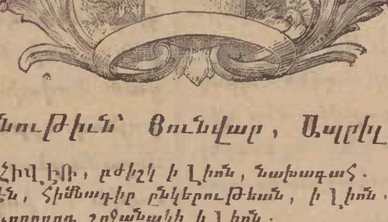

Մինչեւ ցայսօր եղած վճարմունք են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. ՇԻՎԷՌ, բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ.
Պ. ԱԼԼԷՌ, նախկին տնօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖՌԷ, նախկին շահսպ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՄ, հասութատու ի Լիոն. ԳԻԷՍԱՔ կալուածատէր ի Լիոն. ՄԱՌԴԷԼ կալուածատէր ի Լիոն. ՌՈԹ, հասութատու ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Ժ. ԴԱՀԷՆ, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. ԱԼԼԷՌ, տեսուչ պաշտօնեայ, ընդհանուր տնօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։ — Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ ամսական համեստ վճարներու (կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունք կը կատարուին վիճակահանութեամբք, որք երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուական այնպիսի գործողութեամբք զորս ամեն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւններ պէտք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մեր մօտ, ընդհակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ընկերութեանս գործառնութիւնք բազմադիմի են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխատուութեանց և ճարտարարուեստից և Վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան մնտուկ ծերութեան համար, Ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս արդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարմունք տեղի կ'ունենան առաւել կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 Ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 Ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամենքն ալ հաւասարապէս կը մասնակցին ամեն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարումն 1000 Ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 Ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 Ֆրանքի ամսական բաժին մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ միմիայն 3000 Ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտաթուղթի մը, որք կը մասնակցին ամեն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 Ֆրանքի բաժնին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան
1. 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ
2. 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս
3. 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասներորդով.

Ծան. Անցեալ տարեշրջանին մէջ Հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 Ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 Ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի
3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը՝ 500 Ֆրանքին վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երթալով կ'աճին մինչեւ վճարման օրը։

Ծան. Կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ.

Ի փոխարէն ամսական 10 Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան.
3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտաթղթի մը, կամ 1877ի Գրէտի Ֆոնսիէէն, կամ 1871ի Վիլ տը Բարիէն, կամ Վիլ տը Մառսէյլէն. (այս երեք արժէթուղթք վճարելի են 400 Ֆրանքէն) կամ 1883ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէռէ մը՝ 500 Ֆրանքնոց, կամ վերջապէս
5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանամայի պարտաթղթի մը, շրջաբերութիւն 1883ի.
Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 Ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի.
3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879ի Ֆոնսիէռ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 Ֆրանքի, կամ վերջապէս Իբօդէքէռ Օպլիկասիոնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէէն հետ միացուած և 1000 Ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 Ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբք։ — Բաժիններն ամսական են և 2 Ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստկի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամեն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 Ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 Ֆրանքէն։ — Ամսական բաժինները 2 Ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրոյն 1868 յունուար 22ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութեամբ պետութեան։ Հեռի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ոգւով գործէ, ոչ է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր գանձած դրամը ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժէթղթոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան հանած բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահչէ-Գաբու, Պոլիս։ 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՉԸՐ ԼՕՅՏ"

Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ ապրանք, դրամածրարք եայլն, շոգենաւով եւ առագաստանաւով ղրկուած.

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պոլսոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
791 Թիւ 1 Հավուզլու խան, Պոլիս

ՁԴԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Լուսնոտութիւն, Իսդէրի, Մկնաձըգտութիւն, Ողնածուծի հիւանդութիւնք, Գլխու պտոյտք, Ուղեղի յոգնութիւն, Գլխացաւ, Քնատութիւն ապահովապէս կը բուժին

ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ ՕՇԱՐԱԿՈՎ

15 տարուան փորձառութիւն Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ

ԲԱԴ ԵՒ

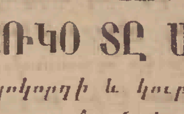

ՍԻՌՕ

Տ'ԷՍԳԱՌԿՕ ՏԸ ՄԻՒՌ

ՀԱՐԲՈՒԽը, կոկորդի և կուրծքի տկարութիւնք, կապոյտ հազն եւս անպատճառ կը բուժին

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Մեծ փողոց Ղալաթիոյ։ 1133

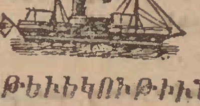

ԽՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ՅՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

[illegible] Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ, ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]	Թահ.	[illegible]	Թահ.
[illegible]	2,000	[illegible]	4,500
[illegible]	3,000	[illegible]	4,300
[illegible]	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	1,500	[illegible]	2,000
[illegible]	1,200	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	[illegible]	3,000
[illegible]	2,600	[illegible]	3,000
[illegible]	3,500	[illegible]	1,500
[illegible]	2,100	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	[illegible]	1,200
[illegible]	2,700	[illegible]	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	1,700
[illegible]	1,800	[illegible]	2,800
[illegible]	2,600	[illegible]	4,400
[illegible]	2,600	[illegible]	3,200
[illegible]	800	[illegible]	3,000
[illegible]	1,700	[illegible]	5,500
[illegible]	1,600	[illegible]	3,500
[illegible]	5,500	[illegible]	4,000
[illegible]	2,200	[illegible]	2,000
[illegible]	1,800	[illegible]	2,000
[illegible]	1,200	[illegible]	4,800
[illegible]		[illegible]	1,200
[illegible]	3,000	[illegible]	3,000
[illegible]	3,000	[illegible]	1,300
[illegible]	1,200	[illegible]	2,800
[illegible]	2,300	[illegible]	3,600
[illegible]	2,300	[illegible]	1600
[illegible]	2,200	[illegible]	3,000
[illegible]	2,000	[illegible]	[illegible]

Քօսթօ շոգենաւն, Նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն մեկնած է ամսոյ 12ին և 28ին աստ կ'սպասուի։

Կրէթօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հուլ։

[illegible]

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
Յ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՐԴԻ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Գալաթիա
351

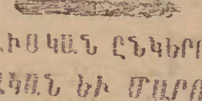

[illegible]ԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ [illegible]
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և [illegible] նաւահանգիստներ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արտնի որ դեկտեմբեր 15ին Մարսիլիայէն և դեկտեմբեր 23ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէնզալէ որ պիտի մեկնի դեկտեմբեր 26ին։

[illegible]

Նաւավարձի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ
558 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

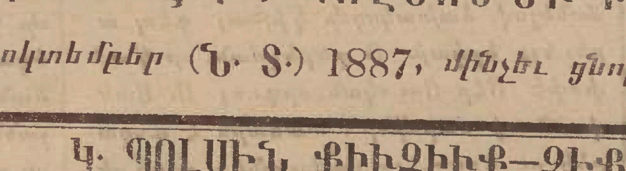

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42					
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	...	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	6 57	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	7 3	...	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 8	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	...	11 45	...	2 24	...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 20	...	...	...	...	...
Այ Ստէֆանօ	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	...	11 55	...	2 33	...	...	4 30	...	5 32	...	6 35	...	7 29	...	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	...	...	9 14	...	...	...	...	12 3	...	...	...	...	...	...	...	...	6 43	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41					
	Առաւօտ										Իրիկուն															
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...	...	...	...	...
Այ Ստէֆանօ	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	...	9 43	...	11 10	...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...	...	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	...	9 53	...	11 20	...	1 59	...	3	3 56	...	4 57	...	5 59	6 27	...	...	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 6	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	7 10	...	...	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	7 16	...	...	...	...	...
Գում-գաբու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 20	...	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 28	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։ 756